

Всеукраїнська загальнонаціональна і літературно-художня газета

КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

<http://svitlytsia.crimea.ua>

№ 22 (1855)

П'ятниця, 29 травня 2015 р.

Видався з 31 грудня 1992 р.

Ціна договірна

ІСТОРІЯ ОДНОГО ПІКЕТУВАННЯ

«...За годину виїждаю до Києва. Терпіння має свої межі. Ці хлопці зіграшки здали Крим, як результат, — отримали цілком прогнозовану спробу поширення «руської весни» на півдні і сході, зокрема, — ракову пухлину лугандонії, яку ці людинолюбці вирішили не оперувати, а законсервувати на невизначені довгий час. Причому вони виправдовують свою тотальну бездіяльність у справі повернення Криму тим, що спершу треба вирішити проблему на сході. Я не закликаю до відкриття Кримського фронту. Навіть якби те було нам наразі під силу, я нізащо не погодився б отримати замість квітучого краю руїну. Тим більше, я не закликаю до такої дурні, як створення партизанських загонів на півострові. Але держава має вибудувати чітку логічну систему політики щодо окупованого Криму і послідовно проводити її, кожною своєю дією невідпорно наближаючи час, коли Крим знову стане частиною України.

Затягування із системними реформами, абсолютна відсутність зусиль, спрямованих на реанімацію економіки, квітуча корупція — об'єктивно, все те не може не викликати зростаючого невдоволення недологою, неміцною владою. В мережі вже поширюються заклики до диктатури, триумвіратів і т. п. Найменше, чого б я бажав своїй країні, то це — диктатури. Саме тому я вважаю, що ми повинні або зуміти що владу до адекватних дій, або відрівнати її у відставку.

Саме тому пікетуватиму ВР від завтра, 26 травня, з 9.00. На моєму банері далеко не повний перелік вимог, але ці — першочергові. Хто поділяє їх — придністровські, товариство, адже порятуник потопаючого — то найперше справа його власних рук!».

Із запису кримчанина Валентина Бута на його сторінці у Фейсбуці за 25 травня 2015 р.
(Угорі — саморобний плакат, з яким В. Бут вийшов на пікетування)

НЕ ЗАБУВАЙ
КРИМ!

DON'T FORGET
CRIMEA!

ЗРАДНИКІВ І КОЛАБОРАНТІВ ВІД ВЛАДИ - ДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ!
GOVERNMENT'S TRATORS AND COLLABORATORS TO JUSTICE!

ВИМАГАЮ:

1. Негайного скасування ВЕЗ Крим
2. Припинити нищення газети "Кримська Світлиця"
3. Забезпечити дипломатичний та юридичний захист жертв політичних репресій в Криму
4. Призначити парламентські слухання з проблемами Криму

Шановна редакція! Починав

це, як лист до вас, але якось все те вилілось в ось цей допис. Розчарування від глухої байдужості, гіркі думки, але вже що є...

Мені дуже соромно, але своє пікетування я скінчив. Маю від того велике розчарування. Не тому, що не відгукнулись на заклик певного Валентина Бута, а тому, що всім, схоже, все байдуже. Вранці 26-го, як і обіцяв, вийшов під Раду зі своїм саморобним плакатом (попередньо вистояв з шостої до восьмої під фірмою Fastprint, маючи намір замовити повноцінний банер, але не судилося). Фірма, яка в своїх контактах заявляла про режим роботи 24/7, насправді, починає працювати чи то з 9-ї, чи з 10-ї ранку, тож відклав

те на потім). Великим розчаруванням стала новина про те, що поточний парламентський тиждень не є сесійним, а отже, депутати працюють у комітетах. Це був мій недогляд. Вже одне це зводило можливість змусити владу звернути увагу на висунуті вимоги ледь не до нуля. А все ж, вирішив-таки стояти під ВР, бо чітко заявив про місце пікетування. Певно ж, у глибині душі сподіався, що, може, хтось з нашої київсько-кримської діаспори відгукнеться. Але не сталося. Цього, певно, треба було очікувати, бо ж то в більшості своїх люди молоді і в робочий день вони, природно, на роботі. Потім, ясна річ, мало хто з них взагалі чув про ту мою маленьку акцію.

Час від часу на задній двір Ради заїжджають розкішні авто з наглуно тонованими вікнами. Я стояв у двох-трьох кроках, але жодне з них навіть не пригальмувало. Під час проїзду деяких тих автівок міліціонери з охорони Ради намагались самовіддано своїми тілами прикрити їхніх невидимих пасажирів від моєї цілком безпечної особи. Але то було у кожного своя робота.

Більше того, упродовж всього дня найбільше співчуття до своєї акції мав чомусь саме з боку міліціонерів та співробітників ДСО. Зі зрозумілих причин це не завжди виявляється відкрито (служба не заохочує до такого), але бездіяльність влади не може не лякати мислячих людей навіть у тому середовищі.

Простоявши таким чином до обіду і переконавшись у цілковитій неефективності тих своїх спроб привернути увагу до проблем, незвірішення яких, як я тебе бачу, вже призвело до негативних наслідків, а подальша бездіяльність прямо веде до подальшого виведення Криму з зони впливу України, я вирішив спробувати привернути увагу до них, пікуючи вже президентську гілку влади. З тою метою зайняв зручну позицію перед підрозділом ВВ, що стоїть в охороні Адміністрації Президента на Банковій. Саме закінчивши обід, і до АП, і до комітетів ВР потягнулися лискучі броньовані монстри з мертвенно темними очицями.

(Продовження на 3-й стор.)

АРХІЄПІСКОП КЛІМЕНТ:

Архієпископ Сімферопольський і Кримський УПЦ КП Клімент
Різдво Христове, м. Сімферополь, 2015 р.

ЗА ЗУСТРІЧ З АКСЬОНОВИМ МЕНЕ МОЖУТЬ ПРИТЯГНУТИ ДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ...

За останній рік українська церква в Криму відчула на собі, що таке життя під окупацією. Погрози відібрати храми, які належать УПЦ КП, тиски самопроголошеної влади на священиків, страх висловити свою думку через загрозу депортатів зробили свою справу — віруючі і священнослужителі на півострові живуть одним днем, готовуючись кожної наступної міті до найгіршого.

У березні окупантіна влада пообіцяла деякий час не чіпати храми. Ймовірно, перед Пасхою цей жест мав символічне значення: українські церкви дали ще трохи часу, щоб перереєструватися за російськими законами.

«Коли я прочитав ці листи (від кримських «правителів», — «Главкому») людям на Пасху, вони плакали, бо не вірили, що ці питання будуть вирішенні. На кожне наступне богослужіння люди приходили в храм, як на останнє. Вони молили Бога, щоб хоч Пасху відслужили в церкві», — розповів архієпископ Сімферопольський і Кримський УПЦ КП Клімент.

Владика дорігає державі Україна через бездіяльність. Мовляв, Крим нічого за рік окупації так і не зробив, аби зберегти українську церкву на півострові, повернути захоплені храми і відстоюти права віруючих. Хоча ще у квітні

2014 року глава МЗС України Андрій Дещиця в інтерв'ю «Главкому» обіцяв, що Україна судитиметься з Росією за відібрані церкви і приватне майно. Проте віз і нині там. Наприклад, у храмі Покрови Святої Богородиці в селі Переяславному, який рік тому відібрали у української церкви представники так званої самооборони, править служба священик Московського патріархату. І досі ця церква не повернута під контроль УПЦ КП.

В інтерв'ю «Главкому» архієпископ Клімент розповів про те, як держава Україна змушила його стати зрадником та яким чином російське громадянство, яке отримала рідня владики, більше захищає права, ніж українське.

* * *

— Раніше повідомлялося, що з 1 березня діяльність українських церков у Криму буде під забороною, якщо вони не пройдуть перереєстрацію за російськими законами. Яка ситуація зараз?

— Українські церкви працюють. У перших числах березня у нас відбулася зустріч із «керівництвом» Криму, зокрема, із Сергієм Аксьоновим і Русланом Бальбеком («віцепрем'єром» самопроголошеної Республіки Крим

— «Главком»), на якій було вирішено питання нашої подальшої діяльності в Криму. Домовилися, що на території Криму повинна зберегтися УПЦ Кіївського патріархату. Ця зустріч була проведена з їхньою ініціативи, оскільки у лютому я одержав три листи від різних кримських установ. Перший — про те, що Управлінню Кримської єпархії підвищують орендну плату. Другий лист стосувався церкви в Євпаторії. Коли Крим був у складі України, ця споруда не була узаконеною, щодо неї були питання. В третьому листі йшлося про загрозу вилучення землі, яка була виділена під будівництво кафедрального собору. Саме через ці листи відбулася зустріч з Аксьоновим, яка тривала близько 40 хвилин, мала офіційно-робочий характер. Я ставив запитання під час зустрічі, він одразу телефонував керівникам, від яких залежить їхнє вирішення. В результаті, перед Пасхою надійшли листи про те, що усі ці три позиції у нас вирішенні, конфліктів, проблем у подальшому не повинно бути, ми не опинилися на вулиці, як могло статися. Коли я прочитав ці листи людям на Пасху, вони плакали, бо не вірили, що ці питання будуть вирішенні. На кожне наступне богослужіння люди приходили в храм, як на останнє. Вони молили Бога, щоб хоч Пасху відслужили в церкві.

(Продовження на 10-й стор.)

КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України,
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка,
трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети «Кримська світлиця» нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства «Просвіта» «БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ»

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована
Міністерством юстиції
України
Реєстраційне свідоцтво
КВ № 12042-913ПР
від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди по-
діляє думки авторів публі-
кацій, відповідальність за
достовірність фактів не-
суть автори.

Рукописи не рецензують-
ся і не повертаються. Ли-
стування з читачами - на
сторінках газети.

Матеріали для друку
приймаються в електрон-
ному вигляді. Редакція
залишає за собою пра-
во скороочувати публі-
кації і редактувати мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора -
(067) 650-14-22
(050) 957-84-40

АДРЕСА РЕДАКЦІЙ:
95006, м. Сімферополь,
бул. Гагаріна, 5,
2-й пов., к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
http://svitlytsia.crimea.ua

Віддруковано в ТОВ
«МЕГА-Поліграф»,
м. Київ, вул. Марко
Вовчок, 12/14,
тел. (044) 581-68-15
e-mail: office@mega-
poligraf.kiev.ua
Тираж — 5000

ВИДАВЕЦЬ -
ДП «Національне
газетно-журналістичне
видавництво»

03040, м. Київ,
вул. Васильківська, 1,
тел./факс
(044) 498-23-65
Р/р 3712800300584
в УДКСУ у м. Києві
МФО 820019
код ЄДРПОУ 16482679
E-mail:
vidavnicstvo@gmail.com

Розповсюдження,
передплатна, реклама:
тел. +38(044) 498-23-64;
+38 (050)310-56-63

СВІТОВА БЕЗПЕКА ЗАЛЕЖТЬ ВІД СИТУАЦІЇ В УКРАЇНІ

Президент Петро Порошенко під час виступу на 8-му Київському безпековому форумі зазначив, що за останній рік через агресію Росії змінилася не лише Україна. Весь світ тепер шукає нову модель для забезпечення безпеки.

«Вісім років тому ніхто уявити не міг, що безпека стане настільки важливою для існування не лише України, а під загрозу буде поставлена безпека регіону, Європи та всього світу», — зазначив Глава держави.

Президент наголосив, що вже більше року Україна бореться за свою незалежність та територіальну цілісність в умовах анексії Криму та агресії Росії на Донбасі. «Більше року ми стикаємося з викликами, які були спримані на знищенню нашої держави. На сьогоднішній день в нас є підстави бути переконаними, що агресору потрібна вся Україна — слабка, дестабілізована, з дискусіями європейськими цінностями й ідеями», — сказав Петро Порошенко.

Президент нагадав, що рік тому українська армія була зруйнована, зброя та техніка розпродана, а корумповане керівництво військового відомства перебувало на службі у Росії. Українці об'єдналися для захисту своєї Батьківщини, і до 80% громадян в той чи інший спосіб підтримали оборону держави. «У нас немає жодного внутрішнього конфлікту. Навпаки, Україна під загрозою зовнішньої агресії стала єдинкою, які ніколи», — підкреслив президент.

Петро Порошенко зазначив, що українці завжди намагалися роз'єднати питанням мови. Необхідність захисту своєї країни об'єднала громадян, незалежно від мови спілкування. Глава держави наголосив, що українці вдалися втіматись завданням високому бойовому духу, а також тому, що дуже швидко вдалося створити потужну проукраїнську коаліцію в світі.

Петро Порошенко зазначив, що українці завжди намагалися роз'єднати питанням мови. Необхідність захисту своєї країни об'єднала громадян, незалежно від мови спілкування. Глава держави наголосив, що українці вдалися втіматись завданням високому бойовому духу, а також тому, що дуже швидко вдалося створити потужну проукраїнську коаліцію в світі.

Президент підкреслив, що

за останній рік змінилася не лише Україна, а Європа, яка змогла об'єднатися в підтримці Української держави і ввести санкції стосовно російського агресора. Останній рік показав, що старі формати безпеки, які були розроблені після Другої світової війни, не працюють. «Був розроблений механізм Ради безпеки ООН, однак він не працює, коли один з постійних членів виявляється агресором і має можливість, застосувуючи право вето, заблокувати ефективні заходи», — зазначив Петро Порошенко.

Президент наголосив, що застосуванням механізму розміщення миротворчої місії під егідою ООН стане лакумовим папірцем.

Президент запевнив, що Україна буде змінюватись за ключовими напрямками і проводити реформи щодо децентралізації, у тому числі шляхом конституційних змін, забезпечення економічного зростання та боротьби з корупцією, побудови незалежної судової гілки влади, деолігархізації, демонополізації та dereguliaciї для поліпшення інвестклімату. «Ми будемо будувати вільну, незалежну країну, яка матиме перспективу членства в Європейському Союзі і відповідатиме критеріям, щоб подати заявку», — наголосив президент.

Президент підкреслив, що Україна ніколи не хотіла війни і чітко дотримується Мінських домовленостей, які спрямовані на врегулювання ситуації на Донбасі мирним шляхом. Однак протилежна сторона їх порушує. «Розвиток подій після підписання Мінських угод доводить, що нам потрібен ефективний механізм імплементації Мінських домовленостей. Во слово і підпис, які працювали раніше, більше не працюють», — сказав президент. Глава держави нагадав, що на необхідності виконання Мінських угод навколо

захисту своєї країни об'єдналися 80% громадян в той чи інший спосіб підтримали оборону держави. «У нас немає жодного внутрішнього конфлікту. Навпаки, Україна під загрозою зовнішньої агресії стала єдинкою, які ніколи», — підкреслив президент.

Петро Порошенко підкреслив, що з території України мають бути виведені іноземні війська, мають бути звільнені всі заручники та незаконно утримувані на території Росії, включно з Надією Савченко. Особливо президент підкреслив важливість відновлення контролю над українсько-російським кордоном. «Ключовим елементом

дерациєю щодо розміщення на тимчасово захопленій території Автономної Республіки Крим наступальних ядерних озброєнь. Я підкреслюю: це не є, знаєте, інформація, яка базується на Інтернет-виданнях. Це — чіткі докази, чітка доказова база, яка надається нашими спецслужбами всім нашим стратегічним партнерам», — наголосив Олександр Турчинов. За словами секретаря РНБО, йдеться про розташування ядерної зброї як наземного, морського, так і повітряного базування.

РОСІЯ РОЗМІЩУЄ НАСТУПАЛЬНУ ЯДЕРНУ ЗБРОЮ В КРИМУ

Російська Федерація системно розміщує наступальну ядерну зброю на території анексованого Криму. Про це заявив секретар РНБО Олександр Турчинов у рамках 8-го Київського форума з безпеки, передає УНІАН.

«Загроза Росії не локальна, вона глобальна. І один із доказів цьому — система наробота, яка проводиться Російською Фе-

дерациєю щодо розміщення на тимчасово захопленій території Автономної Республіки Крим наступальних ядерних озброєнь. Я підкреслюю: це не є, знаєте, інформація, яка базується на Інтернет-виданнях. Це — чіткі докази, чітка доказова база, яка надається нашими спецслужбами всім нашим стратегічним партнерам», — наголосив Олександр Турчинов. За словами секретаря РНБО, йдеться про розташування ядерної зброї як наземного, морського, так і повітряного базування.

Прес-служба Президента України

Петро Порошенко висловив задоволення рівнем підтримки, діалогу і планами міжнародних партнерів України, в тому числі щодо санкцій проти агресора та допомоги в питанні посилення української економіки. Президент наголосив, що необхідна координація дій для імплементації Мінських домовленостей. Глава держави також наголосив на важливій ролі для врегулювання ситуації на Донбасі проведення чесних виборів у регіоні.

Президент запевнив, що Україна буде змінюватись за ключовими напрямками і проводити реформи щодо децентралізації, у тому числі шляхом конституційних змін, забезпечення економічного зростання та боротьби з корупцією, побудови незалежної судової гілки влади, деолігархізації, демонополізації та dereguliaciї для поліпшення інвестклімату. «Ми будемо будувати вільну, незалежну країну, яка матиме перспективу членства в Європейському Союзі і відповідатиме критеріям, щоб подати заявку», — наголосив президент.

Україна продовжить змінювати свою оборону. Президент позитивно оцінив відмову від позаблокового статусу. «Ми скасували ганебний статус позаблоковості, і ті, хто казав і стверджував про цю позаблоковість, мають зараз понести відповідальність, бо вони разом з тими, хто зруйнував Збройні Сили, дозволили критично опустити рівень безпеки країни», — наголосив президент.

«Ми будуватимемо Україну разом з українським народом та нашими міжнародними партнерами. І ми переможемо», — резюмував Петро Порошенко.

Прес-служба Президента України

ЩОБ НЕ ГОЛОДУВАТИ І НЕ БУТИ ЗРАДНИКАМИ, ЧОЛОВІКИ ЗМУШЕНІ ВІЙДЖДАТИ З КРИМУ

Координатор Комітету із захисту прав кримськотатарського народу, член Меджлісу Ескендер Барієв стверджує, що необхідність ставати на військовий облік в анексованому Росією Криму зумує чоловіків або війджасти на материкову Україну, або отримувати російський військовий квиток. У другому випадку кримчани побоюються того, що їх можуть звинуватити у зраді, повідомляє Е. Барієв.

За його словами, без постановки на військовий облік у жителів Криму виникають труднощі з працевлаштуванням. «Тобто замість них видавуть квиток російського зразка. Люди стурбовані, в першому випадку потрібно або голодувати, або війджасти з Криму, а в другому — можуть звинуватити у зраді...» — пише Е. Барієв.

«Росія зобов'язує всіх чоловіків до 55 років стати на військовий облік. Без постановки на облік чоловіків позбавляють можливості працевлаштуватися як до бюджетних, так і до небюджет-

них установ, підприємств і організацій, а також зареєструвати ПП або обкладають штрафами», — написав Ескендер Барієв у Фейсбуці.

«Таким чином, змушують або залишити Крим, оскільки потрібно годувати сім'ї, або отримувати російський військовий квиток, при постановці на облік документ не повертають.

«Тобто замість них видавуть квиток російського зразка. Люди стурбовані, в першому випадку потрібно або голодувати, або війджасти з Криму, а в другому — можуть звинуватити у зраді...» — пише Е. Барієв.

Офіційних коментарів щодо

РОСІЯ НЕ ВПУСКАЄ ДО КРИМУ СПОСТЕРІГАЧІВ ОБСЄ

Допуск міжнародних спостерігачів на територію Криму залежить від рішення російської окупаційної влади. Однак у Москві не поспішають з цим, оскільки не можуть змиріти, що міжнародні організації не визнають російської анексії Криму. Про це зазначив у розмові з журналістами в Вашингтоні заступник міністра закордонних справ України Сергій Кислиця, передає власний кореспондент «Укрінформу».

«За рішенням ОБСЄ, Спеціальна моніторингова місія має мандат на всю територію України, в тому числі на Автономну Республіку Крим. Усі перспективи, на жаль, у руках окупантів, яким є Російська Федерація», — зазначив заступник глави МЗС. Він підкреслив, що станом на сьогодні з представників міжнародних організацій, яким вдалося відвідати окупований Крим, є лише комісар Ради Європи з прав людини Нілс Муйжнікс.

«Проблема в тому, що для Москви є неприйнятною позиція із ОБСЄ, і ООН, і Ради Європи, які не визнавали, не визнають і не мають наміру визнавати окупацію Криму. Це — одна з головних причин, чому Кремль не дозволяє представникам міжнародних організацій відвідувати Крим», — пояснив С. Кислиця.

ПРАВОЗАХИСНИКИ НЕ РАДЯТЬ УКРАЇНЦЯМ ЇХАТИ ДО КРИМУ

ІСТОРІЯ ОДНОГО ПІКЕТУВАННЯ

(Закінчення. Поч. на 1-й стор.)

Я зовсім не такий наївний, як це може виглядати, тож не мав жодних ілюзій щодо того, чи зупиниться хоча б один з них. Насправді, фахова охорона не мала б допустити того. Нашо ж тоді стояв? Стояв заради тих чиновників, що дібали на роботу пішки, ще більше заради перехожих, киян (підійшли, поцікалися за день аж троє), а ще тихо сподіався на увагу бодай якогось заваленого ЗМІ (не секрет, що телекартинка, віртуальний світ Інтернету є надзвичайно важливим фактором сприйняття реальності пересічним громадянином). За влучним висловом одного з американських медійників: «Те, що не «засвітилося» на екрані, можна вважати таким, яке ніколи й не відбувалось».

Єдині, хто сумлінно фільмував мою скромну особу, були співробітники ДСО. Але користь, як для суспільства, так і для самої служби, від того, що мій похмурий вигляд разом з моїми паспортними даними захламляє і без того роздутій архів тієї служби, виглядає аж надто сумнівною. Тож на що б я там не сподіався, ефект від моєго пікетування АП був рівно таким самим, як і від пікетування порожньої будівлі ВР у першій половині дня.

З огляду на відверто нікчемні результати цих моїх потуг засобами пікетування вкотре привернути увагу до хибності політики нинішньої української влади щодо Криму, запропонувати своє бачення шляху його повернення під юрисдикцію України, решту дня я присвятив спробі потрапити на прийом до свого представника у ВР. Через недовгий ланцюжок телефонних дзвінків, я був ощасливленій довірою мені стільникового номера помічника народного депутата України Х, який з глибокою задумою запитав про мету моєго звернення і

чи я хочу говорити з самим паном Х. Я відповів, що розмова буде про проблеми Криму і що спілкування безпосередньо з шановним паном Х, звісно ж, пріоритетне, але якщо той наразі зайнятий, мене цілком влаштує зустріч з шановним паном Помічником. Пан Помічник погодився, але попросив зателефонувати за годину. За годину, проте, він не відповів на мій виклик. Та ж доля спіткала ще два мої виклики, зроблені упродовж наступних п'ятьнадцяти хвилин. Турбувати і далі вочевидь надзвичайно зайняту людину не дозволяла елементарна етика. З іншого боку, в голову пхалися дурні думки про всюдиущу путінську руку, про яку так часто останнім часом згадує наш пан прем'єр. Чи не могла ота рука серед білого дня почути нещасного пана Помічника? Згодіться, що ситуація, коли повносправна людина, чиновник, для якого точність, акуратність, пунктуальність мали бути мірілом ефективності, просить вас зателефонувати рівно за годину і потім вперто ігнорує ваши виклики, сама по собі змушує підозрювати найжахітніші речі...

Була вже майже сімнадцята година, коли я спустився від підніжжя близького Олімпу комітетів ВР на майдан Незалежності і рушив у напрямку книгарні «Наукова думка», аби отримати, врешті, дві сотні гривень за продані нею ще восени кілька моїх книжок. Дзвінок пана Помічника наздогнав мене біля самого Хрестатика. Полегшення було неймовірним! Отже, всі мої хвилювання виявилися, на застія, марніми і клятівом ворогу не вдалося — слава Україні! — замордувати нашу людину!!! Але — от біда! — через шум від проїжджих авто я ніяк не міг розібрати, що саме говорив наш славний герой. Я сказав йому, що передзвоню за хвильку, щойно знайду тихше місце. Відійшовши

за Стеллу, я спробував зв'язатися з паном Помічником, але... безрезультатно. Натомість після другого виклику отримав SMS, яким повідомлялось, що пан Помічник «на зустрічі».

Я присів на покоцану, подекуди зе зі слідами минулорічної кітятини, сходинку під Глобусом і замислився. Суперечливі думки вихором крутилися в голові. З одного боку, мене, зрозуміло, не могло не радувати те, що клятій путінський руці не вдалось на цей раз вирвати з наших рядів нову жертву. З іншого, — неймовірно засмучувала думка про те, що якби още замість мене з моїми нехітними думками до пана Помічника раптом прийшов уявний мудрець з готовим вирішенням найболючіших проблем Краю, за існуючою системою спілкування народу з його ж, народу, обранцями, іому теж було б не так просто потрапити перед ясні очі пана Помічника, не кажучи вже про аудієнцію у Самого Народного Депутата. Але ж оті думні мудреці — хто не знає їхнє гордяцьке кодло! — вдруге рідко навідуться... І що тоді — благаєнка надія на те, що IMF&Co і далі терпітиме, м'яко кажучи, нецільове використання позик, що його безрозсудна щедрість сприятиме до певної міри пом'якшенню технічного дефолту, а NATO висловить особливо серйозне занепокоєння, коли траки путінських танків громітимуть по бруківці вулиці Грушевського? Але ж тоді ой як непросто буде сховатися від путінської руки за отим благенським «на зустрічі». Від тих дурних думок вже переходитися й снідати. (Дуже доречно для бюджету кримця, який, попри те, що офіційно відмовився від російського громадянства, вже рік не отримує пенсійного забезпечення від держави України!).

На довершення дня розчарувань,

города «Наукова думка» утрете відмовилась виплатити гонорар за реалізовані книжки, бо ж забудькуваний автор і цього разу не здогадався попередити за добу до свого візиту про те, що хоче, аби книгарня виплатила належні йому кошти (це попри те, що внаслідок успішної операції зі знищеннем грівні реальний прибуток для автора зменшився з часу реалізації книжок майже втріо). Воїстину, всі процеси, що пов'язані з грошима в нашій країні, є глибоко особливими, самобутніми, часто кардинально відмінними від того, як вони відбуваються в цивілізованому світі, за який не лише багато мовлено, а й пролито вже стільки крові.

Скажіть, ну хіба б вистачило розуму якомусь там Amazon(y) нав'язати бодай одному зі своїх авторів договір, де чорним по білому написано, що той мусить прибути за належними йому коштами особисто, а коли той приде (прилетить, припліве) з іншого кінця світу, ощастивити його повідомленням про те, що грошей він сьогодні не

отримає, бо вчора не попередив про свою неочікувані наміри! Та тим простакам навіть на думку не спадає, скільки грошей вони могли б наварити, лише відмовивши поперекувати авторські кошти на банківські рахунки авторів, як то заведено в нашому славному краю!

То що ж з пікетом? Звісно, можна було б таки замовити того банера, дочекатися до 2 червня і спробувати все ж потрапити перед ясні очі депутатів, сподіваючись на те, що твоя маячня, можливо, колись буде милостиво вислухана, а ти сподібнішися бути допущеним на аудієнцію до недоторканного тіла.

Але то насправді так принизливо, панове... А найбільша біда, що народ у більшості своїй ще й досі поводить себе, мов байдужа отара. То коли ж дастися, врешті, наш український виноград?

Валентин БУТ

м. Київ

28.05.2015

В. Бут на Майдані, січень 2014 р.

Валентин Бут: «Здача Криму триває» — читайте стор. 8

Андрій Шекун: НАЙГОСТРІШІ ПРОБЛЕМИ КРИМЧАН НА МАТЕРИКУ — ЖИТЛО І СТАТУС НЕРЕЗІДЕНТА

Сьогодні у Києві відбудеться другий всеукраїнський з'їзд переселенців із Криму. Один із його організаторів, громадський активіст Андрій Шекун, розповів, із якою метою кримчани з усієї країни зберуться на конференцію і які проблеми турбують їх найбільше.

— Андрію, чому із якою метою ви вирішили проводити всеукраїнський з'їзд кримських переселенців?

— Торік 23 травня ініціативна група кримчан провела перший всеукраїнський з'їзд вимушених переселенців із Криму. Цим з'їздом була запропонена Координаційна рада громадських організацій вимушених переселенців із Криму — орган, який працює між з'їздами і здійснює виконавчу функцію.

Минув рік. Потрібно, підбити підсумки діяльності нашої координаційної ради. По-друге, обговорити взаємодію з іншими громадськими інституціямі, які працюють із питань деокупації Криму. По-третє, важливо, аби співпраця з Меджлісом кримськотатарського народу вийшла на високий рівень. І це все ми маємо обговорити на цьому з'їзді.

У будь-якому випадку, такі з'їзди, конференції, «круглі столи» покликані формувати інформаційне поле щодо питань Криму і кримчан. Ми зобов'язані постійно перебувати в цьому полі і впливати на органи державної влади, які дуже часто забувають про проблеми півострова. На їхню думку, достатньо було ухва-

лити закон про окуповані території, а далі нічого робити не треба. Яскравим прикладом є створення Державної служби з питань Криму протягом десяти місяців. Це — повний абсурд!

На з'їзді ми хочемо почути різні думки, обговорити механізми впливу більш радикального характеру, щоб досягти виконання тієї чи іншої мети. Зрештою, це формування громадянського суспільства, як у всіх цивілізованих країнах.

Наскільки ваш з'їзд буде репрезентативним? Чи справді він буде відображенням думку всіх переселенців із Криму?

— Ми на це не претендуємо. Якщо хтось вміє робити це краще, ми готові йти назустріч і консолідувати нації — і вперед! Я можу констатувати, що з'їзд розшириє свое бачення і вливається велика кількість нових структур, які хочуть взаємодія.

Ми не претендуємо на створення загального важеля або загальний вплив на кримчан. Ми претендуємо на те, щоби створити орган самоорганізації кримчан. І в принципі, ми успішно це робимо.

До нас збиратимуться приїхати люди з усіх регіонів України. — Чи очікуєте ви представників влади?

— Ми надіслали запрошення в Адміністрацію Президента, Кабінет Міністрів, Верховну Раду України, а також голові Держслужби з питань Криму Аслану Омеру Кириллу. Також направили запрошення в інші відомства, які так чи інакше пов'язані з питаннями Криму. Хто приде, а хто ні — це вже інше питання.

На минулому з'їзді ви сформулювали низку побажань і пропозицій до влади. Що з цього було виконано за рік, а що ні?

— З цього ми і почнемо з'їзд.

Ми піднімемо всі рішення, які ухвалили рік тому, меморандум, який ми підписували, обговоримо, наскільки ефективно ми працювали впродовж року.

Я би відзначив багато плюсів у роботі нашого союзу, але є багато і мінусів. Основний — це те, що ми не домоглися скасування закону про вільну економічну зону «Крим» і відповідної постанови Нацбанку (ци нормативні акти прирівнюють громадян України з кримською реєстрацією до нерезидентів, — ред.). Але сьогодні ми боремося з цим явищем. Нарешті ця боротьба відбувається в судах. Ми програли апеляційний суд і перший суд. Я особисто подав скаргу вже до касаційного суду. Я сподіваюся, що цього року наша боротьба триватиме вже в європейських судах.

У грудні 2014 року було сформоване міжфракційне об'єднання «Крим» із народними депутатами України. окремі народні депутати, зокрема Логвинський, нам обіцяли, що внесуть до парламенту або зміні в цей закон, або новий проект про економічну діяльність на окупованій території. Створена група, яка займається цим, громадськість уже внесла свої пропозиції. Терміни, в які гарантують подачу законопроекту, вже вичерпані. Це — найбільший мінус.

Ще одним мінусом є те, що у нас сьогодні немає цільової програми уряду щодо виму-

шеніх переселенців. Але у нас є окремий закон про внутрішні переміщення осіб, за яким ми боролися 7 місяців. У нас, нехай пізно, але з'явилася Державна служба у справах Криму та її керівник. Подивимось далі, як вона буде функціонувати.

Є ще багато плюсів і мінусів, які ми проаналізуємо на з'їзді. Багато чого робиться для тих людей, які залишаються на окупованій території. Але ми не можемо цього афішувати.

— Ваш з'їзд висловлюватиме позицію кримських переселенців. А що зараз являє собою ця група? Скільки їх? Які проблеми турбують людей, що вимушено переїхали на материк?

— За офіційною статистикою органів української влади, кількість кримчан, які були змушені оселитися на території материкової України, становить 20 тисяч осіб. За нашими оцінками, це близько 40 тисяч. Чому? Тому що багато кримчан, які проходили в Криму свої квартири і будинки, навіть не реєструвалися як вимушенні переселенці і не потрапили до баз даних. Вони відразу ставали киянами, львів'янами, буковинцями тощо. Вони роз'язували свої побутові проблеми без допомоги держави.

Багато кримчан не бачать механізмів ефективного менеджменту в державі. Вони взагалі не зверталися за дозвілкою і не вважають це за необхідне. Вони шукають шляхи, як перереєструватися та інтегруватися у місцеві спільноти

Іван Дзюба — знаний громадський і політичний діяч, дисидент, автор праці «Інтернаціоналізм чи русифікація», Герой України — в інтерв'ю DT.UA поділився думками про українську політику та її діячів, російську пропаганду, причини невдачі Народного Руху та формування національної самобутності українців.

— Іване Михайловичу, як ви оцінюєте нинішню роботу Верховної Ради, уряду? Чим останній відрізняється від часів, коли ви були міністром культури?

— І тоді, і тепер наша влада не всевладна. Робить, що може, а може не все. Адже, крім суб'єктивних якостей, є об'єктивні обставини. Про роботу «можновладців» я знаю зі ЗМІ. Якихось особистих спостережень не маю, політологічний чи економічний аналіз не в моїй компетенції. По можливості я сам прислухаюсь до думок фахівців. Не з усіма уявленнями, що «ходять» у суспільстві, згоден. Наприклад, наївним або й примітивним здається мені погляд, який усі біди пояснює некомпетентністю (варіанти — несумлінністю, безвідповідальністю, корумпованістю тощо) міністрів. Але ж міністри змінюються, а біди залишаються. На зміну некомпетентним (корумпованим і т.д.) приходить ті, хто закидав їм некомпетентність (корумпованість і т.д.), а потім і їх звинувачують за повним списком тих самих гріхів. І цій каруселі немає кінця. І не буде. Позаяк за всім цим стоять глибше й грізніше: загальний стан суспільства — в рівні самоврядування, в ефективності економіки, виробництва, в моралі, культурі, самоусвідомленні...

Звісно, особисті якості можновладців теж багато важать, але вони похідні від «підсумкової» якості суспільства, яке їх обирає або з ними мириться.

— **А щодо політичної діяльності Президента України Петра Порошенка?**

— «Оцінювати» ще рано. Підстави для розчарувань уже є, але надії ще залишаються.

— **Ви знаєте українських президентів (Кравчука, Кучму, Ющенка, Януковича). Можете охарактеризувати їхню політику, коли вони були на чолі держави?**

— Не беруся «охарактеризувати політику» — треба писати щонайменше кілька статей. Можу тільки висловити деякі суб'єктивні враження. Леонід Макарович Кравчук був президентом у найтяжчий період утвердження незалежності, коли фінанси і господарство були на межі колапсу, але поводився зважено. Зазнавав нападок з обох боків — з боку національно-демократів за своє компартайнє минуле (а в цей час мудрі літовці будували свою національну державу під проводом колишнього керівника Компартії Литви Бразаускаса); комуністи ж і проросійські сили нападали на Кравчука за «зраду» і спроби домовлятися з «націоналістами». Зрештою, разом вони й повалили Кравчука, який не настільки дорожив особистою владою, щоб чинити спротив.

Леонід Данилович Кучма прийшов до влади як технократ, який не дуже знат, що то за країна Україна, але, вже ставши прем'єром, а потім президентом, таки пізнав її з багатьма проблемами і зробив відомий висновок: «Україна — не Росія». При цьому не чути було про «сепаратизм», хоч він досить твердо протистояв загарбницьким намірам Росії (згадаймо конфлікт навколо Тузли) і, попри «багатовекторність» своєї зовнішньої політики, взяв курс на співпрацю з НАТО, але здійснити його йому не довелося. Про падіння його влади тут не місце говорити.

Тим часом «Україна без Кучми» не стала крашою. Великі надії на Віктора Андрійовича не віправдалися. Багато говорив, але зробив мало. Може, найбільша його заслуга в тому, що «при цьому» таки запанувала свобода слова, яку вже не зміг придушити навіть Віктор Янукович, якого він фактично, вільно чи невільно, привів до влади. Януковичеву ж найбільшу «заслуగу» перед Україною в тому, що він зміг викликати суспільне збурення, що вилилося в історичні майдани і в Революцію гідності.

— **На вашу думку, на що насамперед повинен звернути увагу В'ячеслав Кириленко у проведенні державної політики?**

— Проблем тут накопичилося море, та головне, на мій погляд, — подолати ставлення до культури й мистецтва як чогось додаткового, чим можна пожертвувати.

— **Верховна Рада ухвалила закон про заборону деяких російських фільмів і серіалів, де є пропаганда. Як вважаєте, наскільки результативним він може стати?**

— Мабуть, деякі виразно антиукраїнські

фільми чи телепрограми слід заборонити, але — як виняток. Загалом же прості заборони, надто у сфері інформації, ніколи не розв'язували проблеми, а інколи давали й протилежний результат: посилювали інтерес до забороненого. Важливіше, мабуть, зосереджуватися на іншому: чим і як замінити небажаний продукт (а інколи це таки варто робити, навіть виходячи з суто естетичних та етических критеріїв — стільки там низькопробного).

Тобто для розв'язання проблеми по-трібні рішучі й підтримувані державою зусилля у створенні багатого й повноцінного українського теле- і кінопродукту та у його просуванні до споживачів. Важливе й інше: постійний «моніторинг», професійна посuthа й естетична критика того позиціонного (та й свого, звісно) продукту. Має звучати голос тверезої думки та об'єктивної оцінки. Звичайно, виховання смаків аудиторії та її оцінчого підходу —

рейматися термінами, а краще придивитися уважно до того, на яке явище їх наліплено.

Ті, хто не хоче змиритися з чужою незалежністю й гідністю, кричать про «націоналізм» і «фашизм» своєї жертви, а власну захерливість і шовінізм, часом і фашизм, величають «патріотизмом». Коли ж говорити про різницю між націоналізмом і патріотизмом, то я радив би згадати думку В. Леніна про принципову різницю між націоналізмом «великої», гноблячої нації і націоналізмом нації пригнобленої, малої. В останньому, за словами Леніна, завжди є загальнодемократичний зміст, якого немає в першому. Тобто виходить, оцей оборонний націоналізм і можна назвати патріотизмом. А загалом краще, повторю, не переиматися термінами, а дивитися в суть. Я, наприклад, волію говорити про національне самоусвідомлення, національну свідомість, а не патріотизм чи націоналізм, по можливості уникаю цих термінів на означення свого світогляду — саме через шлейф сфальшованості, який за ними тягнеться.

для сваволі державної адміністрації та відомств, так і розбоєві торговельної та інших мафій. Але біда наша, яка може виявитися фатальною, в тому, що демократичні сили не створили ні теоретичних концепцій, ні тривких організаційних структур, які б відповідали потребі захисту конкретних соціальних інтересів трудівників і водночас узгоджували б цей захист із процесом демократичного державотворення. Натомість роль оборонців трудового люду намагаються — і не без успіху — переходити противники незалежної демократичної України, поборники тієї системи, яка протягом 70 років здійснювала найжорстокішу в світі експлуатацію народу і довела суспільство до нинішнього стану. Вони ж цинічно вдягаються в одяг захисників демократії та прав людини — ті, хто ще вчора заганяв у тюрми за саму згадку про права людини».

На жаль і на біду, така ситуація — в різних видозмінах — триває вже понад два десятиліття. У нас є мало не всі ознаки формальної демократії, але нам іще далеко до соціальної демократії.

— **У чому полягає головна проблема Української державності?**

— По-моєму, в тому, що в нас

Іван Дзюба: «МОЖЕ, САМЕ ТЕПЕР ФОРМУЄТЬСЯ ПОЛІТИЧНА УКРАЇНСЬКА НАЦІЯ, ПРО ЯКУ ВЕСЬ ЧАС ГОВОРИЛОСЯ»

справа тривалого часу, але без цього надійного результату не буде.

— **Як можна дієво боротися з російською пропагандою та брехнею у їхніх ЗМІ?**

— Боротися з брехнею «контрбрехнею» («альтернативною» брехнею) — марна спрava. Єдина альтернатива брехні — достовірна інформація. На жаль, саме її ми часто не бачимо й не чуємо. Згадайте, як вводили нас в оману переможними реляціями з АТО і якими прикрошами, соромом і приниженнями це не раз закінчувалося. І тоді виходило, що саме ворожа сторона була близькою до «правди факту».

А чи маємо ми адекватне уявлення про соціальний склад прихильників «сепаратизму», їхню ідеологію та аргументацію? Не тільки ж бандит й алкоголька там і не тільки російською зброею вони послуговуються. І полеміка з ними має вестися не лише зброею. Для цього треба краще знати їх та їхню мотивацію. Тоді й можна буде на брехливу пропаганду відповідати словом правди. Поки що це не завжди нам вдається. Тим більше, що стіні упередженості й ворожості пробити дуже важко, а інколи й неможливо.

— **Прокоментуйте, будь ласка, ситуацію з Надією Савченко. До яких наслідків у суспільстві може привести цей випадок?**

— Фактичне викрадення її і незаконна депортaciя в Росію, утримання в тюрмі й «шемякінське» судилище — цинічний злочин путінського режиму. Як це ганебно — могутня імперія на очах усього світу хоче будь-що зламати волю й гідність однієї уярмленої жінки, а як ні — то позбавити її здоров'я і життя. Вбити. І світ нічого не може зробити. Чому Путін так затяється? Мабуть, тому, що бачить у Савченко символ української непокірливості і не може змиритися зі своєю поразкою перед жінкою-символом.

Можна скільки завгодно сперечатися про те, чи варто було Надії йти на це самозубче голодування, на це добровільне жертвоприношення, яке в її катів викликає тільки пароксизм люті, — але це її рішення, і вона має на цього право. Хоч, мабуть, усім нам найбільше хочеться, щоб вона зберегла бодай залишки здоров'я і повернулася в Україну. Мільйони українців, Верховна Рада, урядовці просять її припинити голодування.

Проте хоч би чим і як закінчилося єдиноборство Надії з ліліпутінським монстром, це єдиноборство вже назавжди вийшло в історію, і не тільки в історії України, а й історії людського подвигництва.

— **Як гадаєте, чим відрізняється патріотизм від націоналізму? З боку Росії чуємо закиди, що звичайні люди, які люблять свою країну, — це фашисти...**

— Усі ці поняття — «патріотизм», «націоналізм», «фашизм» — належать до найбільш поперекручуваних і затуманених через пропагандистські маніпуляції й політичну темноту. Тому не варто пе-

— **На вашу думку, у чому були причини поразки Народного Руху?**

— Я би говорив про поразку Руху. Він збурив українське суспільство, без нього Україна навряд чи здобула б державну незалежність. Але послаблення його ролі, а потім і його деградація ще потребують глибшого аналізу з боку істориків і політологів. Що ж до моого суб'єктивного погляду, то можу вирізнати кілька моментів.

Перший: Рух народжувався і набирав силу як стихія протесту. Конструктивна енергія була менше виражена, зокрема, й через недостатність у ньому кваліфікованих кадрів, потрібних для різних сфер реального державотворення, а водночас і через неготовність або нездатність адаптувати до своїх завдань лояльну частину спеціїв радянської доби та тих комуністів (точніше, членів КПУ), яким не зовсім чужі були українські національні цінності. Звичайно, ідіотське гасло «комуняку на гілляку» аж ніяк не було рухівським, але Рух не спромігся на тверде протистояння політично темним елементам у своїх власних лавах.

Другий: недостатньо широка соціальна база Руху. Мало були представлені робітництво і селянство, інженерно-технічна інтелігенція.

Третій: патріотична ейфорія часто заважала бачити реальність. Мене, як одного з учасників Руху, це непокоїло, і свою співдоповідь на Установчому з'їзді Народного Руху України за перебудову (вересень 1989 р.) я розпочав з такого застереження: «Шановне товариство! Мій виступ, як і виступ Мирослава Поповича, якому я вдячний, досить дисонуватиме із настроєм, який панує в цій аудиторії. Але я вважаю, що це потрібно, бо за межами цього залу є величезні простори України, і на цих просторах не скрізь панує така атмосфера, як у нас із вами. І якщо ми хочемо не просто розпалювати самих себе, а хочемо йти до людей і працювати з ними, то нам є про що подумати».

Це застереження не всім сподобалося. Оскільки багатьом було легше «розпалювати самих себе», ніж іти до інших і переконувати їх або хоча б вислухати. Так вони є і тепер, і звідси багато наших невдач і втрат.

Четвертий момент. Слухно наголошуючи на національно-культурних вимогах, Рух, однаке, не розгорнув ґрунтової соціально-економічної програми (хоч самодіяльних проектів чи проектів не було), не поставив на перше місце захист соціальних інтересів трудівників. Дуже швидко цей гандж дався візки, коли молода незалежна Україна зіткнулася з тяжкими соціально-економічними проблемами, для розв'язання яких патріотична риторика була непридатна. Уже тоді, виступаючи на Першому всесвітньому форумі українців (серпень 1992 р.), я казав: «За цих умов актуальним стає прагнення трудівників до самозахисту, до організованих дій, що ставили б межу як

ніколи не було єдності (єдиної нації, як у Польщі, Литві, Грузії та інших). І тепер і не має. Хоча тепер ми, можливо, більші до неї, ніж раніше.

— **Що змінила Революція гідності та війна з Росією?**

— Саме тепер, напевне, формується, нарешті, та політична українська нація, про яку весь час

ДОНБАС: ВІЙНА В ІДЕОЛОГІЧНІЙ ПЛОЩИНІ

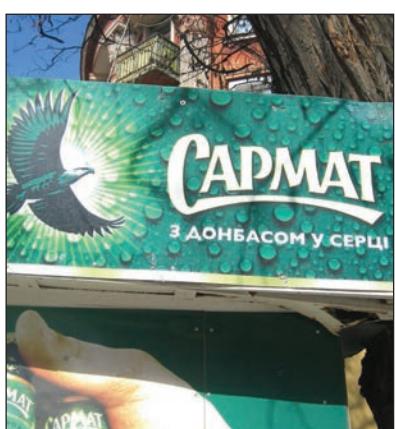
Те, що ідеологічна війна на Донбасі не завершена, зрозуміло всім. Справа не тільки в тому, що Україна поки не може впливати на масову свідомість населення так званої «Новоросії». Там вірять російському і власному «сепарському» телебаченню. Але ж і на звільнених українською армією територіях ідеологічна війна не припиняється. Це видно навіть неупереджений людіні, варто лише уважніше притягнувшись до того, що пише місцевий люд на фасадах будинків, парканах, гаражах, автобусних зупинках тощо. Аналізуючи ці написи, можна якоюсь мірою робити висновки про співвідношення патріотичних сил і сепаратистів. Адже й на звільнених землях є ті, кому досі миліші Росії і Лугандонія.

ХОЧЕТЬСЯ ЖИТИ В МІСТІ, ВІЛЬНОМУ ВІД «СЕПАРІВ»

Переконаний, що переважають ті, кому експеримент з «незалежністю» Донбасу від України не сподобався. Так, у Краматорську на великому білборді з написом: «Наши діти й онуки повинні жити в чистому місті» хтось унизу зробив коротеньку приписку: «Від сепарів». Граматична помилка у другому слові з головою видає російськомовного краматорчанина. Адже той, для кого рідною є українська, написав би: «Від сепарів». Як бачимо, бурені деенервівські будні дістали навіть російськомовних. Тому побачити проукраїнський напис у Краматорську, Слов'янську, Костянтинівці, Красному Лимані можна без проблем. У Дружківці на одному з гаражів побачив напис величезними літерами: «СЛАВА УКРАЇНЕ». У Слов'янську неподалік від автовокзалу сфотографував: «Крим — Україна». Трішки далі, на перехресті вулиць, побачив незакінчене: «Слава Укра...». Найімовірніше, цей напис можна віднести до часів правління Стрєлкова-Гіркіна. Тоді за такий вияв проукраїнських симпатій можна була поплатитися життям. Тому патріоти були максимально обережними; очевидно, нічний деенервівський патруль не дав завершити справу сучасним «молодогвардійцям». Дуже зворушив мене і ледь помітний напис: «Слава Україні! Героям слава», видряпаний на якомусь білборді, що рекламиував комп'ютери. Розмір напису такий, що помітити його можна хіба що зблизька, — але хтось же не пошкодував часу! Очевидно, це було потрібно для самостверження якогось проукраїнського донеччанина у період безнадії і невизначеності.

В РОЛІ ПУТИНА РОЗІБРАЛИСЯ

Багато написів присвячено особисто «організатору і натхненнику» всіх сепарських діянь В. Путіну. Донецькі віддячили кремлівському діячеві масово образливих написів на стовпах і парканах. Ось напис фарбою: «Путін — фашист»... Але хтось, не маючи чим заперечити по суті, вирішив трішки змінити ім'я кремлівського зверхника і дописав чотири літери крейдою. Вийшло так: «ШалаПутін — фашист». А є й таке: «За Путіним Гаага плаче», «Путін — убийца», «Путін — терорист № 1» або ще радикальніше:

ніхто не зробив. Думаю, що коли б і постарається якийсь затятій сепарюга, то для більшості краматорчан це було б неприємні. Навіть той, хто співчуває сепаратистам, не схвалить — надто вже воно радикальне. Але цікаво, що часом ситуація може надовго «заморозитися» навколо якогось компромісного варіанту. Наприклад, на стіні будинку було написано: «Россия. Свобода. Донбас». Після звільнення Краматорська це гасло замалювали синьо-жовтою фарбою. Але потім хтось поверх стилізованого українського прапора все-таки написав: «ДНР». І місцеві патріоти це проковтали. Бачив цей напис наприкінці минулого року, побачив і зараз. Мовляв, хай уже

буде так... І вашим, і нашим. І це не поодинокий випадок. Часто буває, що пам'ятник Леніну не зносять, а просто перефарбовують його в синьо-жовтий колір. На тому й ми-рятиться. Виглядає це досить дивно, але водночас свідчить про те, що якесь частину населення готова зупинитися сама на компромісному варіанті. Ну що ж, матимемо це на увазі.

«ДЕВОЧКИ, ВЫ — СЕПАРАТИСТКИ?»

Цікаву картину вдалося спостерігати на одній із центральних алей Краматорська. Поряд сиділи дві компанії людей — чоловіків і жіночо. Три жінки років 30-35 розкладали на лавочці якусь закуску і дістали з сумки пиво. Поряд троє хлопців вже відкоркували кон'як. Вони відразу зорієнтувались, що дівчат та-кож троє, і загалом може вийти непогана компанія. Хлопці першим проявили ініціативу, іхній лідер рапортом запитав:

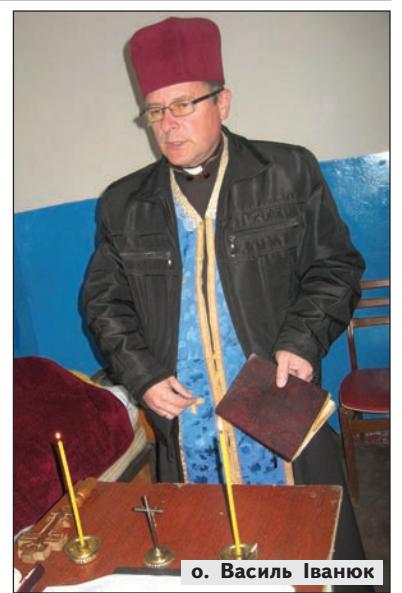
«Девочки, вы — сепаратистки?»
«Нет, мы за мир, — відрізняючи дівчату. — А почему спрашиваете? Сами-то вы за кого?». «Мы за реформы», — солідно, майже науковому, відповіли хлопці. «Ну, вы еще скажите, что против коррупции...». «Так мы и есть против коррупции!». «Почему же не боретесь?». «Боремся. Возглавьте движение, и мы к нему сразу присоединимся!». Потім хлопці взяли свою пляшку, закуску вмостилися біля дівчат. Далі бесіда лилася в мирно-алкогольному руслі, адже серйозних ідеологічних суперечностей у процесі знайомства не було виявлено. Можна посміятися, але описані мною випадок тією чи іншою мірою передає дух визволеного мі-

Куток центральної бібліотеки в Слов'янську

«Настінна правда» Слов'янська

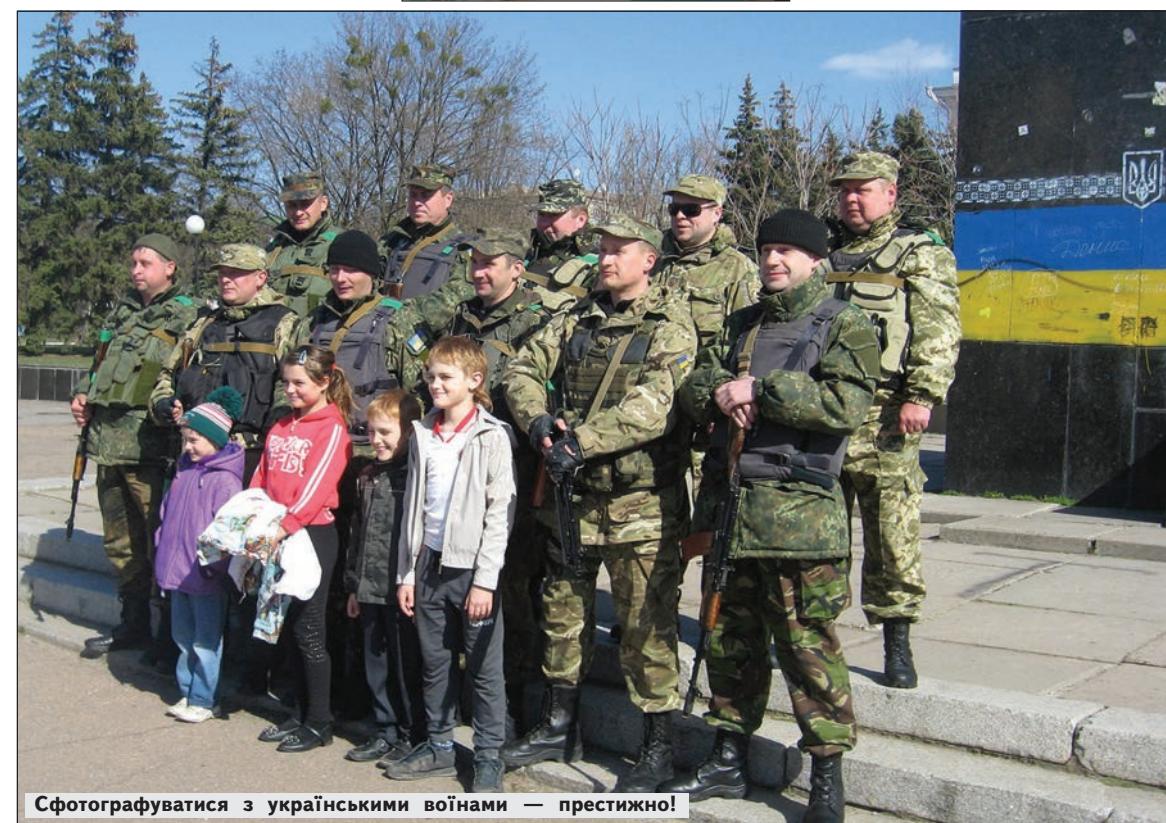
О. Василь Іванюк

ста. Ейфорія ранньо-деенервіского періоду вивітрилася, ніхто вже не хоче лізти на барикади, відстоюючи «російський мир» у Краматорську. Сяк-так промацали земляків і перейшли до звичної справи. Пригадалися слова одного з місцевих активістів. Той казав, що за чаркою донеччани можуть спокійно спілкуватися з галичанами та закарпатцями. Головне, щоб гості із заходу були спокійними та «ненакрученими» ідеологічно. Такі «летючі бригади» могли б постійно працювати в певному середовищі. Воно й настій підніме, і коштів великих не вимагає. Я не мав чим заперечити краматорчанину. Сам про це подумав, коли побачив патріотичну рекламу пива «Сармат». Думаю, його залишки пили б і мешканці Лущка, і буковинці, і львів'яни. Заодно закохувалися б у Донбас, бо ж і реклама спонукає: «Сармат. З Донбасом у серці». А головне, для такого ідеологічного наступу не потрібні ні гранатомети, ні танки, ні солярка... Навіть бронежилетів не треба. Якби аполітичними людьми Донбасу київські чи львівські активісти почали ось таким чином займатися ще 23 роки тому, то війни не було б.

ПРОУКРАЇНСЬКЕ РЕЛІГІЙНЕ ЖИТТЯ

У перший же день перебування на Донбасі мені пощастило бути присутнім при освяченні військового шпиталю в Дружківці деканату Краматорського деканату УГКЦ отцем Василем Іванюком. При цьому був і лікар, також віруюча людина, адвентист. Після завершення освячення відбулася коротка розмова між двома християнами. Виявилось, що, попри деякі розбіжності, суттєвої різниці в їхніх поглядах немає. Головне, що обідва за Україну! А раз так, то релігійна війна (подібна до тієї, яка точиться в мусульманському світі між шіїтами і сунітами) Україні не загрожує. І греко-католиків, і православних Київського патріархату, і протестантів можна віднести до про-

(Закінчення на 7-й стор.)

Сфотографуватися з українськими воїнами — престижно!

«РАНЬШЕ ИХ РАЗЫСКИВАЛА МИЛИЦІЯ, А СЕЙЧАС ОНИ СЛУЖАТ БОГУ»

Мені здалося, що непогану перспективу на Донбасі мають протестантські церкви. Вони дуже динамічні, постійно залишаються до себе нових людей, не шкодують часу на допомогу бідним, знедоленим. Не оминають навіть тих людей, які потрапили до тюрем. Такий підхід дозволяє «приростати» неординарними людьми. В одному місці я помітив великий білборд: «Раньше их разыскивала милиция, а сейчас они служат Богу». І не бояться ж наголошувати на тому, що члени їхньої церкви сиділи в тюромах! Хоча, зрештою... Чого боятися? Люди, врешті-решт, прийшли до Бога. Диво сталося! А це є найкраща реклама. Для протестантів на першому плані — люди, а вже потім будівництво церковних споруд. Ініціатива вітасяється, існує багато горизонтальних зв'язків, є чималій відсоток освічених людей, які формують навколо себе відповідне середовище. Це — вже не «ватники» (останні формують і згортують УПЦ МП), це — проевропейські люди. Оскільки протестанти від «руського світу» нічого доброго не чекають, то абсолютно всі зоріентовані на Україну. Думаю, що навіть в такому зневажливому регіоні, як Донбас, протестантські церкви ще скажуть своє вагоме слово.

УКРАЇНА ПОВИННА СТАТИ ГАРАНТОМ БЕЗПЕКИ

Буваючи на Донбасі, а потім обговорюючи все побачене і почуте з друзями, я неодноразово ловив себе на думці: надто вже великий відсоток людей спрошує проблему Донбасу. Мовляв, Росія не вічна, санкції Заходу дієві, розіб'ємо-вітіснімо сепаратистів і жорстко рукою наємо на Донбас порядок. Церемонитись із зрадниками не будемо! Так вважають патріоти столиці, точнісінько так само налаштовані у Львові, майже так мислять на Житомирщині і Чернігівщині. Насправді ж, ситуація дуже непроста. Ми не можемо самі перемогти Росію. Та ї Заходу, як не дивно, програш Росії невітідний. Про це йдеться у статті політолога Павла Горського «Почому США невигідно тотальному пораженію Росії в Україні». Дещо зацитую: «Чтобы стать партнером Запада, другими словами, получить доступ к его ресурсам не в качестве просителя, Украина должна предложить этому условному Западу нечто ценное. Главной ценностью в настоящий момент является безопасность в Восточной Европе вплоть до Урала. Соответственно, наивные мечты многих украинских сограждан «отгородиться от России и начать жить хорошо» — несбыточны. Украина только тогда станет полноценным союзником США и ЕС, когда предложит им себя в качестве гаранта безопасности — смотрящего за порядком на територии постпушинской России. Сюда входит и интеграция российского населения в европейские ценности, разрушение последствий работы пропагандистской машины Кремля, и поддержание определенного экономического уровня развития. Это — грязная, неприятная и дорогая работа, но именно на нее и есть спрос...».

Звідси й випливає, що відгородитися від Росії не вдається. Треба буде навчитися контактувати з опонентами та всіляко підтримувати все мисляче, що є в Росії. Не кажучи вже про Донбас. Тут «людський фактор» стоятиме на першому плані. Мабуть, багатьом громадським діячам вже найближчим часом доведеться спілкуватися не лише з «ватниками», що проживають на окупованих територіях, а й з ідейними деенервіями. Це буде надзвичайно важко робити воїнам — учасникам АТО, особливо тим, хто поховав своїх бойових побратимів. Але ж воювали далеко не всі чоловіки, так що буде кому іхати на Донбас як новітні «політруки». А тим, у свою чергу, доведеться багато чому навчитися. Втім, це навіть цікаво — активно засвоювати знання, вироблені людством.

Сергій ЛАЩЕНКО

Дніями натрапив в Інтернеті: «У людей самоідентифікація досі під знаком питання. А тут бац — фільм «Холодний Яр» показує, що 100 років тому центр визвольного руху був на Кіровоградщині й Черкащині. Люди дивуються, бо це ж до сходу — рукою подати. Всі думають, що гасло «Слава Україні!» пішло з Галичини. А воно — з «Холодного Яру».

Це одна волонтерка розповідає про свою просвітницьку роботу на Донбасі. От наче їй вірно все, а дратує... І що тут uidє? Мабуть, найпростіше — додати нових мазків на загальноісторичне полотно України.

«...ВСПОДДАННІЙШЕ ДОНЕСТИ СЧАСТЬЕ ИМЕЮ»

Це сталося у вікіномі у епоху, коли Леонід Кучма служив президентом в адміністрації Віктора Медведчука. До управління інформаційної політики Луганської ОДА з медведчуковим відомством надійшов черговий «темник», де, серед іншого, містився календар ювілейів даного конкретного місяця. Невідомий чиновник-патріот включив туди й 150-річчя антифеодального повстання українців села Красний Кут Антрацитівського району.

...Невеличкий відступ. Не знаю, як де, а на Луганщині в кожному селі живе краєзнавець, а то й дватри. Найбільш авторитетний з них — Іван Захарченко (до останнього часу жив у селі Бобриковому під Антрацитом; торік, з відомих причин, виїхав до Центральної України). Тож коли жоден зі знайомих істориків нічого виразного про Краснокутській події 1853 року мені не зміг розповісти, — пойшав у Бобрикове.

«Крестьяне умершого бездетным помещика Славяносербского уезда генерал-майора Папкова села Красного Кута, состоящего из 660 мужеска и 732 женска пола душ, оказали неповиновение назначенному дворянской опекой сему имению опекуну ротмистру барону Фитинггофу, почему для водворения порядка командирован был в село Красный Кут... непременный заседатель земского суда, а потом, при усилившихся беспорядках, направлялся туда же временное отделение того же суда, и, по требованию последнего, прибыла назначенная командинющим резервной бригадой 21-й пехотной дивизии сводная рота из 20 унтер-офицеров, 80 рядовых и 3 обер-офицеров. Но сказанные крестьяне оказали неповиновение и временному отделению, невзирая на все убеждения, им дельные...».

Це з рапорту генерал-майора корпусу жандармів Ріндині, відсланого государю-імператору з Катеринослава 4 серпня 1853 року. Зазначу: всі наведені (і ті, що тут не вмістились) відомості підтвердженні Івана Захарченка документами з архівів. З точним назначенням номерів фондів, описів і т. ін.

Краснокутці «дерзко» откачувались з повиновення назначенному ім опекуну в том предположении, что как помещик их умер бездетным и при жизни не обявился, кому они принадлежат, то считают себя свободными и в неистовстве угрожали, в случае принуждения их, стать против действия роты вооруженными». Вони настільки жадали звільнення, що готові були голіручити проти багнетів і куль. Мало того, тактичну перемогу вони таки отримали: «временное отделение», «в предупреждение дурных последствий», відкликало зведену роту і надіслало донесення категинославському цивільному губернаторові (обов'язки якого на той час виконував якийсь німець із «ковбасним» прізвищем Брауншвейг — авт.).

Листівка — зброй селяніна

Природно, довго опиратися регулярною війську селяни не могли, однак і влада зовсім не відразу встановила контроль над бунтівним селом. Та й після придушення повстання шістнадцять найбільш стійких козаків ще довго не давали спокійно спати навколоїшим поміщицам. Шо й засвідчив жандармський генерал у своїй епістолі, закінчивши її дуже характерною формулою: «...О таком происшествии всподданнейше донести счастье имею. Генерал-майор Рындин-второй».

БІЛЬШІСТЬ ЛЮДЕЙ НА ДОНБАСІ ХОЧЕ ЖИТИ В УКРАЇНІ

Нешодавно мені в Ірпені випало спілкуватися з біженцем із Авдіївки Донецької області Валентином Івановичем.

— Чому ви залишили рідне місто?

— Там стріляють. Ми — на українському боці. І весіл час лунають вибухи. Оголошено перемір'я, але сепаратисти постійно обстрілюють нас 120-міліметровими мінами. Стріляють і з інших видів зброї. Куди дивитися ОБСЄ? Чому вони не фіксують порушення перемир'я бойовиками? Адже гине цивільне населення. Я народив-

шьовувались депортациі українських селян у глибинні російські губернії. Але остаточно перемогла економіка — із запровадженням НЕПу повстанці почали розбрідатися по своїх селах. Займатися віковичною селянською працею. Де й заскочив їх Голодомор...

Праникова хмаря

До початку колективізації чекістам удалося вбити мало не всіх потенційних ватажків селянського опору. Архіви свідчать: спалахи насильства фіксувалися мало не в кожному селі краю, однак були вони ізольовані й безсистемні. І тільки коли за справу бралися жінки...

Ця історія архівами не підтверджена, однак вона міститься в «Паспорти Круглівської сільської ради» (це Сватівський район). Офіційний документ, між іншим, що базується на спогадах очевидців та інших нащадків.

«У 1929 році, — розповідає круглянський літописець, — у селі Кругле Сватівського району підтверджені, однак вона міститься в «Паспорти Круглівської сільської ради» (це Сватівський район). Офіційний документ, між іншим, що базується на спогадах очевидців та інших нащадків.

Чесно кажучи, що таке «праник», автор цих рядків досі точно не засвій. Щось таке масивне й дерев'яне, від слова «прати». За одними джерелами, це — рейка із зрубами, за іншими, — гладкий валик. Головне, якщо таким припечатали по голові — мало не здасться.

...Важко сказати за якою логікою, але жінки своїм отаманом призначили оту саму активістку Оляну («вмовляли» так, що ледь хату її не спалили).

«Оляні коня дали. Озбройились, хто чим міг: кочергами, лопатами, чаплінками...». Спочатку розігнали артиль у власному селі; потім заходилися надавати класову допомогу сусідам. Першим був рейд на Коплянівку (сьогодні це сусідній Білокуракінський район), потім посунули на Дем'янівку та на Маньківку (знову Сватівщина). До Маньківки вислали розвідку в кількості двох вершників: один — з рушницею, інший — з люшнєю...».

Зрозуміло, епопея тривала геть недовго — комуністична влада вже міцно тримала руки на горлі в селянства. Однак, що цікаво — кругляни стверджують, що в їхньому селі голоду у 1932-1933 роках не було. Не ризикуючи «уповноважені» забрати в них останнє збіжжя. І довго ще ходили районом легенди про відчайдушну отаманшу Оляну, яка згодом трансформувалася в Уляну, грозу партійних секретарів.

* * *

Чи варто уточнювати, що тут наведена лише мала частка того, що автор знає з історії рідного краю? Донбас, принаймні за останнє тисячоліття, завжди був українським і, сподіваюсь, таким і залишиться. Слід лише по-справжньому включити його в загальную-ноукраїнський культурний простір, але — як рівноправну частку. Бо до сьогодні більшість «корифеїв» сюди не наважується їздити, а як хтось її завітає — відчуває себе місіонером серед широких, але недалеких аборигенів. А потім повернеться додому й видав глибокодумне: «А чи не варто нам ампутувати Донбас? Все одні він ніколи не стане українським...».

То, може, Київ, дійсно, не чує Донбасу? Навіть коли той звертається до нього чистісінською українською мовою?

Михайло БУБЛИК
м. Сєверодонецьк

захопить і Донбас. Але тут люди інші, ніж у Криму. Проте робітникам (шахтарям і металургам) почали говорити, що мовний закон скасовано і їх змушуватимуть говорити українською мовою. Алкоголіки, наркомани, криміналні злочинці пішли в ополчення. Там не лише такі люди. Але переважають саме такі.

— Які настрої у жителів Донбасу?

— Відсotків тридцять населення налаштовано проросійськими. Однак більшість людей на Донбасі хоче жити в Україні. Росія має свої проблеми. До того ж не хочеться, щоб в Україні був такий режим, як у Росії.

А. ЗБОРОВСЬКИЙ

ся 9 травня 1945 року, а мій батько, пілот-війнишувач, загинув у грудні 1944 року. Для мене 9 травня — святий день. Цього дня я щороку відвідую кладовище і вшановую полеглих захисників Вітчизни. Нинішнього року я вперше не зміг піти на кладовище 9 травня. Тепер туди небезпечно ходити. Частина могил зруйнована вибухами. На кладовищі встановлено розтяжки.

— А з чого розпочалися ці події?

— Росія захопила Крим і думала, що так легко

втрачені. І ще було кому прочитати: «Господа старшини, просим всепокорніше в том, что мы наслышаны действительно... Буде вам требование зачинников, то просим всепокорніше стоять всем заедино, именно ни под каким видом не показать зачинников... как будут говорить, кто начал, всем отвечать: «Все заедино». А как скоро выдадите зачинников, то будут крайне обижены, а остальные останутся вечно заключены господскими, покудова оставят белый свет...».

До Дмитровки, одного з центрів повстання (тепер у Донецькій області) ходили зв'язкові, брали пачками листівки й розносили їх по всій окрузі. До слова, Захарченко встановив, що одним із писарчуків — автором відозви — був мешканець слободи Голодаївської (тепер район Куйбишево Ростовської області РФ) Тимофій Гречко. Прадід маршала Антона Гречка, міністра оборони СРСР. Та це, так би мовили, родзинка, головне ж — те «неистовство», з яким учорашні козаки бились не за харчі й не за гроші — ЗА СВОБОДУ!

Каменюка

Захарченко, коли я називав йому тему даної статті, відреагував миттєво: «У Петропавлівці до 22-го року діяв партизанський загін...». Утім, з'ясовувати обставини телефоном було складно — можливо, вдастся колись побачитись, і тоді з'явиться інша стаття. А тут розповів про антибільшовицький рух у північних районах Луганщини.

Луганський історик Валерій Снегирьов у партархіві в Москві розкопав не зовсім звичний

ЗДАЧА КРИМУ ТРИВАЄ

Сьогодні минає 455-й день відтоді, як «революційна» влада професійних нездар, яка прийшла на хвилі протестних настроїв Майдану, почала планомірно і послідовно здавати Крим. Я не помилувся – саме здавати, адже назвати її протидією агресорові адекватною навряд чи ризикне будь-хто, в кого на плечах голова, а в душі совість. Власне, жодної реальної протидії від самого початку просто не було. Більше того, влада не лише не вчинила жодних дій, прямо передбачених Конституцією України, на недопущення порушення терitorіальної цілісності країни, на спротив військовому вторгненню, а й своїми недолугими діями, а більше своєю злочинною бездіяльністю, фактично сприяла успіхові ворога, заохотила його до подальшої агресії.

Безперечно, нова команда перевела в цейтноті, адже, як ми знаємо, рішення про захоплення Криму було ухвалено російським президентом саме в той день, коли вона доп'ялася влади. Але ж хіба те, що відбувалося на Донеччині, Луганщині, Одещині, особливо в АР Крим, де на рівні депутатського корпусу прямо і неодноразово заявляли про відокремлення, не повинно було привести до негайніх і безкомпромісних дій для захисту конституційного ладу, до прямого адміністрування, як мінімум, в найперші ж години після осягнення влади? Чому особа, яка на той час називалася Головою Верховної Ради, обійнявши тим самим, за відсутності Президента, посаду Головно-командувача Збройних Сил, не вчинила необхідних, належних і вчасних дій для запобігання агресії, навіть якщо вона подавалася під виглядом сепаратизму? Що заважало особі, наділеній, згідно з Конституцією, величезними повноваженнями, діяти на випередження, що стримувала його, як в. о. Головнокомандувача, від того, аби видати наказ про взяття під охорону війська адміністративних будівель Сімферополя, скажімо, тієї ж Верховної Ради АР Крим, будинку Ради міністрів? Неваже пан Турчинов чекав, що майор якоїсь військової частини сам здогадається зробити те? Але ж – quod licet Jovi – жоден армійський статут не передбачає подібного самоуправства, так само, як не передбачено в ньому, що Головнокомандувач може кинути своє військо на поталу ворогу.

Можливо, автор статті виявляє надмірну присіклівість до нашої влади, може, якби вона навіть і зробила все від неї залежне, діявольський план пана Путіна все одно спрацював би? Можливо. Але тоді принаймні владі не було б чого закинути.

Тим же, хто має якісь сумніви щодо того, що рішучі дії влади, підтримані народом, змусили б Володимира Путіна пропререзитись, скасувати свої агресивні плани, можу порадити переглянути відео в Мережі, де перші російські БТРи, які рушили з Гвардійського, були зупинені і розворнуті назад адекватною кримською автоінспекцією. (http://censor.net.ua/video_news/273080/rabotniki_gai_razvernuli_kolonnu_rossiyiskih_bitrov_dvigavshihся_v_sto_ronu_simferopolya_ochevideits_fotovideo)

Чого не вистачало панові Турчинову? Війська? Так воно, на відміну від того, що нині влада заявила, все ж було. Не в найкращій бойовій формі, але було. В самому лише Криму було розташовано більш ніж двадцятьсічне угруповання ЗСУ, включно з ВМСУ. Не вистачало підтримки народу? Вона, всупереч тому, що тепер так модно стало писати про зрадливих кримчан, насправді теж була. Хіба не було сімферопольського Євромайдану? Хіба не кримчани підтримували потім обложені кримські гарнізони, які стояли в очікуванні хоч якогось притомного наказу від свого Головнокомандувача упродовж довгих трохи тижнів? Хіба не було більш ніж дванадцятисічного мітингу під стінами ВР АР Крим 26 лютого, за участю в якому нині кидають за грati? Хіба й надалі не виходили узловж доріг десятки тисяч кримчан з протестом проти нелегітимного референдуму?

Не новина, що влада має куцу пам'ять там, де йдеться про її власну відповідальність, але ми пам'ятаємо все. І саме цей досвід чеє нам, що наша сьогоднішня влада не лише абсолютно нездатна швидко, вчасно й адекватно реагувати на серйозні виклики та загрози для

найвищих наших владів аж ніяк не бракувало. Ось і недавно Верховна Рада аж 247 голосами (скільки там нині українських депутатів у ВР?) проголосувала звернення до світового співтовариства із закликом засудити депортацию (насправді, виселення – див. статтю в попередньому числі газети) киримли в 1944 році та порушення їхніх прав після окупації 2014 року.

Але, як мовить Книга, – «15. Стережіться фальшивих пророків, що приходять до вас ув одежі овець, а всередині хижі вовки. 16. По їхніх плюдах ви пізнаєте їх» (Матв. 7). Тож чи не хижі вовки від української влади ухваливали Постанову НБУ № 699, якою визнали всіх кримчан нерезидентами, створивши чимало проблем? Чи ж не хижі вовки пропхали через Верховну Раду «Закон про вільну економічну зону Крим», згідно з яким безсвісно гендлюють тепер із загарбником, годують вороже військо, яке гуртується на півострові, бойовики, які потім вбивають наших воїнів на сході? Чи ж то не є відвертою зрадою життєвих інтересів України?

Із лютого 2015 року державне підприємство «Національне газетно-журналне видавництво» – видавництво, например підпорядковане Міністерству культури України, – припинило друк єдиної за всі роки незалежності україномовної газети Криму «Кримська світлиця». Дуже вчасний і ефективний крок, з огляду на те, що окупантний режим за всяку ціну намагається вилікати з півострова все українське! Чуйна українська влада в особі НГЖВ тут йому добре прислухалася, приправивши газету, яка впродовж усіх цих років відстоювала Україну в Криму!

Чи вдалили на сполох велимишновінні співзасновники видання – товариство «Просвіта», яке, схоже, вже бездумно носить сьогодні ім'я великого поета, та Міністерство культури України, одним з основних завдань якого якраз і мало б бути утвердженням української мови, культури в Краю? Відповідь негативна. Більше того, недолуга від-

Чи вдалили на сполох велимишновінні співзасновники видання – товариство «Просвіта», яке, схоже, вже бездумно носить сьогодні ім'я великого поета, та Міністерство культури України, одним з основних завдань якого якраз і мало б бути утвердженням української мови, культури в Краю? Відповідь негативна. Більше того, недолуга від-

писка заступника міністра пана Карапанова (№ 531/9-2/13-15) свідчить ні про що інше, як про те, що удавлення «Кримської світлиці» відбувається за участі і з відома міністерства.

Сам лист є зразком пересмукивання, брехні та ошуканства, на що автор вже звертав увагу читачів («КС» № 11 (1844)). Судіть самі – пан Карапанов на початку листа заявляє, що редакція «припинила своє існування», а вже в кінці пише, що ««минулого року у PDF-форматі всі числа регулярно розміщаються на сайті <http://svitlytsia.crimea.ua/pdf.html>». А ще він стверджує, що «всі дев'ять працівників редакції регулярно отримують заробітну плату». Можна лише здогадуватись, що воно таке – ота «заробітна плата» пана Карапанова, але жодної заробітної плати члені редакції «КС» не отримують уже протягом чотирьох місяців.

Доведена до відчайної відповідальністі секретар редакції, мати двох дітей шкільного віку, минулого тижня була змушенна іхати до Києва в надії отримати хоч якісь кошти, адже 18 травня в телефонній розмові генеральний директор Національного газетно-журналного видавництва (яке, нагадаю, напряму підпорядковане Міністерству культури) пан Ратушний на її прохання виплатити заборговану за три місяці заробітну плату, відповів, що зробити того не може, оскільки, за його словами, головний редактор газети «не виходить на зв'язок». Так і не отримавши жодних коштів, жінка змущена була написати заяву про звільнення.

Гіркота й обурення – ось ті відчуття, які переповнюють нині не лише головного редактора «Світлиці» пана Качулу, членів редакції, а й усіх «світличан». Суть навіть не в тому, що редактор, насправді, неодноразово звертався до гендиректора, не кажучи вже про те, що до НГЖВ регулярно надсилаються підго-

товлені редакцією чергові числа «КС», табелі обліку робочого часу і т. п. Суть не в тому, що певний пан Ратушний вочевидь ігнорує певного пана Качулу. Суть, насправді, в тому, що сьогоднішня українська влада, попри гучний патріотичний галас, продовжує руйнацію держави.

Замість всебічної підтримки газети, яка, продовжуючи виходити в окупованому Криму, залишається одним з небагатьох чинників, які реально утримують Україну на його теренах, свіжим ковтком повітря для своїх читачів у тій задушливій атмосфері, влада нездар, як бачимо, заповзялася знищити «Кримську світлицю» остаточно.

Замість того, щоб використовувати реально існуючу економічні важелі для дипломатичного тиску на окупаційну владу Криму, яка розв'язала політичні репресії проти українських громадян Криму, зокрема проти кримців, замість того, щоб прийміні віднайти кошти для їхнього юридичного захисту, влада відбувається тим, що час від часу згадує про те, що Крим – то Україна.

Все вище згадане є беззаперечним свідченням того, що сьогоднішня українська влада не ставить перед собою завдання якнайшвидшого повернення Криму в лоно України, адже замість системної копіткої роботи в цьому напрямку (якою розважаються наразі практично лише громадські організації на кшталт Майдану закордонних справ), вона і надалі продовжує здавати наш Крим, однією рукою допомагаючи утримувати окупаційний режим, а іншою, – нищачи в ньому рештки українства.

Можливо, моя влада настім'я активно проводить такі необхідні системні реформи, може, добилася видатних успіхів у реанімації економіки, може, успішно разгрібає авгієві стайні корупції, може, налагодила процес модернізації армії, може, боює навіть спітяти, призначила, нарешті, послів до США, Великої Британії? Кажете, ні...

Якщо все те не є зрадою, панове, то що тоді зрада?

**Валентин БУТ,
письменник**

Крим

27-е «кримське» попередження владі: єдина українська, просвітницька, державницька газета в Криму «Кримська світлиця» ГИНЕ!!!

ВЖЕ УДВАЛІТЬСЬОМЕ (БІЛЬШЕ ПІВРОКУ!) «КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ» ВОЛАС НА ВЕСЬ СВІТ ЦІЮ ЧОРНОТОЮ: «Шановні читачі! Просимо вибачити нас за цю чорну смугу на нашій світлий газеті!»

стабільність і сповідність у тому, що наша праця, наша державницька інформаційна підтримка для України розбудувати, наречини, підтримані і належним чином поціновані. Тож подишуємо разом, що ця газета вже дожила до цих днів, що у неї один з найпотужніших і найідейнівідунівших інформаційних Інтернет-сайтів, що знають і шанують люди не лише в Криму, Україні, а й далеко за їх межами. Але притмати далі все це на своїх плечах наш розгорнений колектив вже просто не може. Тому вибачайте, що ми трахимо зменшенню цей тягар...»

Ще раз наголошуюмо, що якби проблема полягала тільки в інавгуруванні окремо взятого «Світличного» колективу (та скільки нас там лишилося – оче майже всі на фото) – ми давно закрили б газету і знайшли б собі більш вдачу роботу.

Але ж річ у тім, що ця чорнота, яка залилася «Світлицю», вона ж вилявлоє з нашого українського буття (і не лише в Криму!) ДОВІРУ. Чи побіжать тепер так начинено й ізці кримчани (і наші читачі зокрема) до Президента за автографами (на фото - передвіборна зустріч В. Ющенка з джанкійцями), як це було лише рід рів тому?

Може, приклад «Світлиці» і не пайкозавійший, але прочитайте ось це, підписане вже колишнім Прем'єром Юлієм Тимошенко, кабмінівське доручення стосовно нашої газети, і спробуйте щось зрозуміти... (Далі - на 4-й стор.)

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТР
УКРАЇНИ
До листа редакційного колективу «Кримська світлиця»
від 30.07.2005 № 43-5

БОГОВІ О.В.
ПІНЧЕНКОВІ В.М.
ТЕРЬОХІНІ С.А.
ЗВАРИЧУ Р.М.

Прошу розглянути у контексті проведення відповідної рурядової роботи та про прийняті рішення

ТОМЕНКУ М.В.

Масальському А.В.
Сулімі Є.М.

Ілюї Тимошенко

Згаса «Світлиця» у Криму
А, отже, знову «Взялися»
у нашому краю
За рідну мову.
І хай би то
лише Москви
Бажання давні –
Насправді ж,
ніж у спину ви –
Хахли погані!
Ви за сріблянин –
руки б пік!
У отчій хаті
Мордуєте

вже котрий вік
Вкраїну-матір.
Вчите, як мовити
«глаголь»
На руськом
«з перцем»,
Бо ж за імперією
Боль
у псячим серці.
О, Україно! Де ж твоя
Козацька слава?
Де наша гордість,
воля честь,
Моя державо?!

Облесли слови пусті
Плетьтут мосьпани.

Гай, гай!
То знову, знов не ті –
Нові гетьмані?
Чому мовчиш,
о, роде мій,
Мов ми тут бранці?
Чом за народ свій
не стоять
Твої обранці?
То, може,
нагадати їм
Майданом знову –
Вмира ж
на батьківській землі
Вкраїнська мова!

Валентин Б

«ВЖЕ СОРОМНО ПЕРЕД ЛЮДЬМИ І СВІТОМ...»

* * *

*Вже соромно
перед людьми і світом
За доло страдницьку
«Світлиці» у Криму,
Забуту раптом владою
й «Просвітою».
Кому ж не додогдали ти, кому?
Хіба ж не ти
оранжевою палало
Одна в Криму
в ті незабутні дні,
Коли Вкраїна
на Майдані стала
Супроти зла, наруги і брехні?!
«Світличенько»!
О, як ти закликала
До Правди,
Справедливості й Добра!
І доборолась...
Краще б не кричала,
Не рвала б душу,
бо вона ж згора...
Чиновництво!
Що ж робите, панове?!
Чому ж від вас ні ласки,
ні тепла?!
Чом губите в Криму
українське слово —
Його ж і так тут
річечка мала...
Як нам без слова рідного
прожити
У цім многоголосому краю?
Вкраїнці рідні — Україні діти
«Світлицю кримську»
з бережкім свою!*

Данило КОНОНЕНКО.
07.09.2005 р.

Оце вийшов наш Данило Андрійович з відпустки — і в перший робочий день «врізав» римою по бокоратах! І бачите, що з того вийшло — аж весь уряд у відставку турнули! А воно, може, й даремно, бо вже ніби й звікли до цих... Це ж бери тепер знову кожному новому чиновнику пояснюй, що то значить «Кримська світлиця» для Криму і чому її держава має підтримувати. Та нас же в

Києві навіть кожна міністерська собака вже знала і при слові «Світлиця» співчутливо вити починала! Ні, поспішив, напевне, наш президент, треба було йому, як в армії, дембельське завдання цим міністрам дати, — щоб хоча б із «Світлицею» розрахувалися!

...Цього листа ми відправили до Києва на початку тижня — Мінкультури чомусь запропонували редакції ще раз аргументувати необхідність отримання «Кримською світлицею» державної допомоги. От ми й аргументуємо — бо хто ж знає, що ось так воно з урядом вийде? Втім, хіба ж до такого дійшло б, якби такі очевидні проблеми, як із «Світлицею» (та й усі інші!), розв'язувалися у нас в державі мудро і вчально?

Тож спішіть робити добро, земляки, навіть якщо ви — міністри!

**Міністру культури і туризму
України БІЛЮЗІР О. В.
№ 44-5 від 05.09.2005 р.**

Шановна

Оксано Володимирівно! Надсилаємо повторно для розгляду Міністерством річний кошторис Всеукраїнської громадсько-політичної та літературної газети «Кримська світлиця». Обсяг його — 300 тис. грн. — були визначені ще Постановою Верховної Ради України від 22 травня 2003 р. за № 886-IV у Рекомендаціях Кабінету Міністрів після парламентських слухань про проблеми функціонування державної мови в Україні. Щоправда, тоді Кабінет Міністрів був «імені Януковича», через що «Кримську світлицю» з 2004 року держава перестала під-

тримувати взагалі. Нині ж маємо, як заявляється з високих трибун, владу «з кодексом честі», — тому давайте виправляти ситуацію, бо та чорна траурна смуга, з якою єдина українська газета в Криму вимушена виходити вже півроку, не додає честі ні уряду, ні президенту, ні державі.

Якщо це — не аргумент для отримання «Кримською світлицею» повноцінної державної фінансової підтримки, — наводимо ще один: за недавнім визначенням голови Ради міністрів АРК Анатолія Матвієнка — «інформаційний простір у Криму програмою». Мало того, що проурядові, продержавницькі, проукраїнські ідеї не доносяться, не популяризуються серед кримчан, а тому не отримують їхньою належною підтримки, у Криму шовіністично налаштованими засобами масової інформації цілеспрямовано систематично нагнітаються антиукраїнські, антидержавницькі настрої, і останній випадок з плюндруванням пам'ятника Т. Шевченку у Сімферополі (номер «Кримської світлиці» з публікацією на цю тему додається) — це лише верхівка проблемного інформаційно-духовного кримського «айсберга».

Якщо негайно не почати виправляти цю ситуацію, — Крим ще довго залишиться проблемним регіоном для України (а попереду ж — вибори!). Ось чому ми закликаємо Міністерство культури знайти можливість посприяти розв'язанню державної інформаційної кримської проблеми і ПОВНІСТЮ профінансувати кошторисні видатки «Кримської

світлиці» з тих 11-ти мільйонів гривень, які цього року виділяються державою за бюджетною програмою 1 801 300 «Фінансова підтримка культурологічних видань та видань літературно-художнього напряму». Це допоможе єдиній кримській українській державницькій газеті зіп'ястися на ноги у зруїфікованій автономії і справді стати інформаційно-мобілізуючою опорою для держави.

Редакція «Кримської світлиці» уже заявляла і підтверджує свою готовність до переесстрації газети з новим складом співзасновників — з Міністерством культури і туризму, з Представництвом Президента України в Криму, лиши би це дозволило якнайшвидше і найефективніше розв'язати проблему. Напевне ж, на остаточне вирішення питання з «Кримською світлицею» сподівається і Президент України Віктор Ющенко, і Прем'єр-міністр Юрій Тимошенко, які під час перебування в Криму ОСОБИСТО нам про це обіцяли. Тим часом, «Кримська світлиця» цього року вже ДЕВ'ЯТИЙ МІСЯЦЬ НЕ ПІДТРИMUЄТЬСЯ ДЕРЖАВОЮ ВЗАГАЛІ! Фінансовим «голодомором» газету доведено до такого стану, що її вже не врятує відшкодування витрат лише на придбання паперу та друкarsкі послуги (а саме на таку підтримку, як нам раніше повідомили в Мінкультури, може розраховувати часопис). Тільки хто ж у Криму писатиме на тому, навіть подарованому, папері українські статті?

Редакція сподівається на Ваше мудре, продержавницьке рішення, шановна Оксана

Джанкой, серпень 2004 р. Майбутній міністр культури України Оксана Білозір у Криму — з «Кримською світлицею», який так і не спромоглася допомогти. І не лише вона...

Володимирівно! За умови повноцінної державної підтримки «Кримська світлиця» могла б стати для очолюваного Вами Міністерства своєрідним — культурним і туристичним — інформаційним «вікном» у Крим (тим більше, що й досі, незважаючи на скруту, утримуємо власний Інтернет-сайт). Але газета сьогодні потребує НЕВІДКЛАДНОЇ і МАКСИМАЛЬНОЇ допомоги, бо завтра допомагати вже просто буде нікому...

**З надією на співпрацю —
головний редактор
Віктор КАЧУЛА**

ТИМ ЧАСОМ...

База-гостиниця государственного предприятия Украины Международного детского центра «Артек»

До чого нині зведеній у нас письменник, художник, актор, вчитель? Невже нам усім віднині суджено стати жертвами ринкової системи — перекупниками, бомжами, злідярями?! Чи наш талант, чи наші мистецькі здібності вже не потрібні тобі, державо, тобі, Україно? Адже ж за твою незалежність так рано наклали головами талановити митці, твої сини і дочки — Алла Горська і Василь Стус, Василь Симоненко і Валерій Марченко, Тарас Мельничук і Юрій Литвин, Іван Світличний та десятки інших! Але не Україна, наша держава, у цьому винна, а ті державні мужі, котрі стоять біля її керма, котрі зобов'язані думати не про свій персональний добропут, а про нас, простих смертних, ім'я яким — народ!

Україну, як зазначено в «Маніфесті української інтелігенції», — розвивають уміло, професійно ті, хто нею сьогодні керує, ті, хто спрямовує її з іншої держави. Робиться все, аби підірвати здатність українських Збройних Сил захищати державу і народ. Робиться все, аби нацьковувати проти народу кримінальні клані і державні силові структури. І головне, що все робиться послідовно, сплановано і таємно від суспільства, щоб не дати українському народові стати господарем на землі своїх предків.

Українська інтелігенція, частиною якої є й творчий потенціал Криму, з розумінням ставиться до неминучих об'єктивних труднощів передих років нашої незалежності. Але ми ніяк не можемо примиритися з тим, що нас заганяють у глухий кут національного небуття.

Так, українська культура, наша національна духовність мусить вижити, що б там не було. Нашим гаслом повинно стати: Українській державі — державній українській мові! Без будь-якої офіційної! Адже наша мова — то наша душа, наша пісня, наша слава, наша дума!

**6 листопада 1995 р.
м. Сімферополь
(з архіву «Кримської світлиці»)**

ПРО МОВНО-КУЛЬТУРНУ СИТУАЦІЮ В АВТОНОМНІЙ РЕСПУБЛІЦІ КРИМ

**ВИСТУП ПИСЬМЕННИКА ДАНИЛА КОНОНЕНКА НА КОНГРЕСІ
НА ЗАХИСТ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ ТА ДУХОВНОСТІ**

У найскрутніші дні нашого буття, у найідповідальніші моменти, коли вирішувалась доля рідної Вітчизни, українська інтелігенція, ядром якої завжди були люди творчі, люди неспокійного серця, палкої, вразливої душі і вражуючої пам'яті, а це, перш за все, письменники, художники, артисти, музиканти, вчені, педагоги, — ставала захисниками рідної мови, культури, літератури, духовності та незалежності своєї держави.

І ось знову серія творчих людей, серія інтелігencії забили тривогу: українська мова і культура в небезпеці! Як же це так воно сталося, що на п'ятому році нашої незалежності у своїй державі в занепаді опинилася мова, проголошена кілька років тому найвищим законодавчим органом мовою державною, яка ноє ім'я великої держави України.

Боляче, що замість того, аби, нарешті, всю увагу віддати економічній розбудові нашої держави, ми знову й знову б'ємо тривогу про стан духовності, мови і культури.

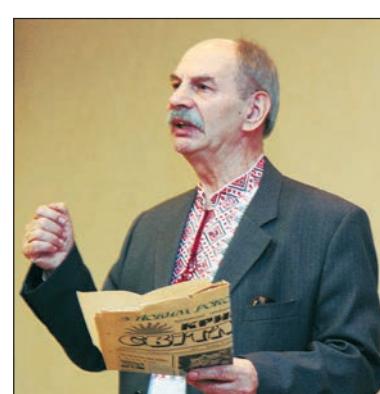
Чому ж це на п'ятому році незалежності України наша мова, рідна мова держави, стала чужкою для багатьох державних осіб, — для урядовців і депутатів? Адже переважна більшість з них вперто ігнорує українську мову, хоч і добре володіє нею. Це, як на мій погляд, — виклик нашій незалежності, спіле плаузування перед мовою країни, яка понад 300 років пригноблювала наш народ, вигрібаючи всі земні і духовні багатства з української землі.

Слухаючи засідання Верховної Ради України, мимовільно ловиши себе на думці: де це відбувається? В якій країні? Так і хочеться гукнути: люди добри! Депутати! Обранці народу! Перестаньте бути малоросійською

губернією імперської Росії! Говоріть рідною мовою, не подавайте дурного прикладу для тих, хто ще й досі не може позбутися комплексу неповністі.

Що ж трапилося з нашою мовою? Чому вона стала попелюшкою в рідному домі? А чи й не тому, що перші слова обіцянної двомовності, обіцянної, окрім державної ще й якоїсь офіційної мови, виголосив у своїй найпершій «гронній» промові не хто інший, як сам президент. І хоча надалі жодних дій у напрямку впровадження двомовності він не зробив, однаке й не заперечив сказаного. А ті слова його, ідею двомовності, мовчки підхопили ті, кому так бажається ще й офіційної мови, і несуть ті, президента слова, як прapor, як святыню колишньої імперської держави. Чи є звідсіні всі наші мовно-культурні негаразди, чи й не тому у нас так різко скоротилося число національних шкіл, видання книг і українських газет? Особливо це відчутно у Криму. Ми, кримські українці, мабуть, як ніхто і ніде в іншому регіоні нашої країни, відчуваємо на собі з боку певних шовіністично налаштованих кіл і зневаги до нашої мови, і спробу роздмухати вигадки про якусь облудну міфічну «українізацію». Дається взнаки її відсутності у кримській автономії національних шкіл, дошкільних закладів, незалежного інформаційного простору. Адже хіба це припустимо, щоб на близько мільйон українців, які живуть у Криму, видавалася одна-єдина державна газета з мізерним тиражем у 4 тисячі примірників?

І хоча вона державна, проте видається на позиченну в кримських татар папері, жодної копії за три

роки існування газети держава не дала на придбання паперу, тонна якого нині коштує 160-180 мільйонів карбованців. Що вже там казати про папір, якщо на мізерну зарплату працівників газети доводиться раз у раз у чиновників від фінансів вимовлювати, виборювати з боем і плачем кошти. Де вже там казати про комп'ютеризацію часопису, про власну поліграфічну базу, про пріміщення та про нормальні робочі умови журналістів? Ніхто й слухати не хоче. І це в той час, коли в Криму видається понад 200 російсько-українських газет, переважна більшість яких спрямована проти нашої держави, проти її незалежності. Більшість із них прямо-таки плює в душу нам, українцям, нашій Українській державі. Чому в Криму за останні п'ять років не вийшло жодної книжки українського автора, чому розвалилося колись потужне державне видавництво «Таврія»? Чому

мають значно більше, ніж ми, свої газети і журналів, мають свою редакцію з виданням книг для національних шкіл і книжок своїх письменників, мають свій національний театр! Але ж ци не ганьба і сором нам, чи не прикро українцям, що ми в своїй же таки державі живемо гірше інших? Чи ж будуть поважати нас, якщо ми не поважаємо самі себе, якщо наша держава не поважає свою громадян? Чи ж не досить нам вимовлювати у російських школі Криму українських класів для своїх дітей? Куд

АРХІЄПІСКОП КЛІМЕНТ: ЗА ЗУСТРІЧ З АКСЬОНОВИМ МЕНЕ МОЖУТЬ ПРИТЯГНУТИ ДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ...

(Закінчення.
Поч. на 1-й стор.)

— За яких умов у Криму збережеться Церква Київського патріархату у подальшому? Йдеться досі про перереєстрацію за російськими законами?

— Я не знаю. У будь-якому випадку юридична перереєстрація необхідна, тому що без неї деякі церкви залишаються відрізаними від світла і води, а також є загроза втрати майна. У нас вже є precedenti. Надалі проблема полягатиме в тому, що жоден платіж я не зможу провести, не тільки за комунальні послуги, а й за послуги охоронних фірм. Рік ми протрималися без перереєстрації, рік ми дотримувалися позиції, що ми є українською церквою зі сподіванням, що держава Україна захищить нас. Але, на жаль, керівництво держави Україна нічого не зробило для того, щоб роз'яснити релігійним диячам те, як і діяти в тих умовах, у яких вони опинилися. Я звертався і до Президента України, і до уряду, до РНБО та Уповноваженого Верховної Ради з прав людини В. Лутковської.

Якщо я не перереєструю церкви у Криму, то буду змушений покинути територію півострова. А це означатиме знищення церкви Київського патріархату. Якщо ж я перереєструюся, то держава Україна вважатиме мене зрадником. Я поставив до усіх вищеведених органів влади одне запитання: що для мене, правлячого архієрея, важливіше: церква, вірюючі, Бог чи держава Україна, яка не захищає, яка не дає відповіді на запитання, що стосуються життя людей на території Криму? Я попросив юридичні служби (вищеведених органів влади), аби вони розробили документ, якісь рекомендації, аналітичні записки, які б дали зрозуміти, як нам діяти, щоб зберегти церкви, майно та людей? Листи написав у лютому, а у березні РНБО мені надіслала відповідь. Написали, що «ваши лист розглянуто і направлено до Міністерства культури України». Але для того, щоб Мінкульт щось вирішував, потрібно знати, якою є державна позиція з цього питання. А її немає.

— Що може запропонувати Міністерство культури, аби знайти вихід?

— Немає виходу. Це відом-

ство знатиме, як діяти, тільки після того, як будуть надані юридичні рекомендації РНБО, Кабінету Міністрів, Верховної Ради, Адміністрації Президента.

— У березні ви зустрічалися із Патріархом Філаретом. Яку позицію має представитель УПЦ КП, який вихід із ситуації ви пропонує?

— Зраз ми не знаємо, як вирішити цю проблему. Сьогодні діяльність представників релігійних конфесій регулюється законом про окуповані території. І будь-яка співпраця з представниками «керівництва» цих територій підпадає під кримінальну відповідальність. Мене, архієпископа УПЦ КП, за те, що я зустрівся з Аксюном, можуть притягнути до кримінальної відповідальності.

А бізнесмена, який робить бізнес у Криму, не притягнеш до відповідальності, бо на нього розповсюджується дія закону про вільну економічну зону «Крим!» Де справедливість?

— Яким чином держава мала би відреагувати на ваші запитання, яка відповідь від керівництва держави допомогла би вирішити проблему?

— Державі потрібно чітко визначити наші права й обов'язки на території Криму. Потрібно зберегти церкви, зберегти релігійні громади, зберегти церковне майно, щоб не пограбували, щоб не закрили церкви, щоб громади могли збиратися і молитися. Це стосується і право-славних, і мусульман, і іудеїв, одним словом, усіх. В який саме спосіб — я не знаю. Це мають вирішити органи державної влади, перед якими я поставив питання.

— Минулого року в інтерв'ю «Главкому» ви визнали, що перереєстрація УПЦ КП за російськими законами означатиме визнання українською церквою анексії Криму. Тепер українська церква готова до цього кроку?

— Я не відмовляюся від своїх слів. Але зараз не потрібно мене підставляти такими запитаннями: визнаю я чи не визнаю. Наша церква в рішеннях Священного Синоду, Архієрейського Собору і в заявах Патріарха Філарета чітко визначила свою позицію до останніх подій.

Після року поневіряння нашої церкви, після того, як на Пасху було понад 5 тис. людей, які зібралися в кафедральному соборі... Моя від-

повіль на ваше запитання така: мені потрібно зберегти ці 5 тис. громадян України, які залишили напризволяше держава Україна.

Керівництво Росії та керівництво України нехай сідають і домовляються, а не втягують релігійні конфесії у цю перепалку. Церква відділена від держави, тому я поза політикою, я з Богом. Питання перереєстрації не зникається, воно стоїть на порядку денного. Я не знаю, яке рішення ухвалить наш Патріарх щодо питання перереєстрації, але попереднє рішення про те, що ми повинні перереєструватися ухвалюватиметься в управлінні єпархії загальними єпархіальними зборами всієї громади.

— Перереєстрація означатиме, що ви станете «іноземним агентом» у РФ, до яких наслідків для української церкви це може привести?

— Для того, щоб зареєструвати структуру, я повинен взяти російський паспорт, бо без російського паспорту це неможливо.

— Уже оформлюєте російське громадянство?

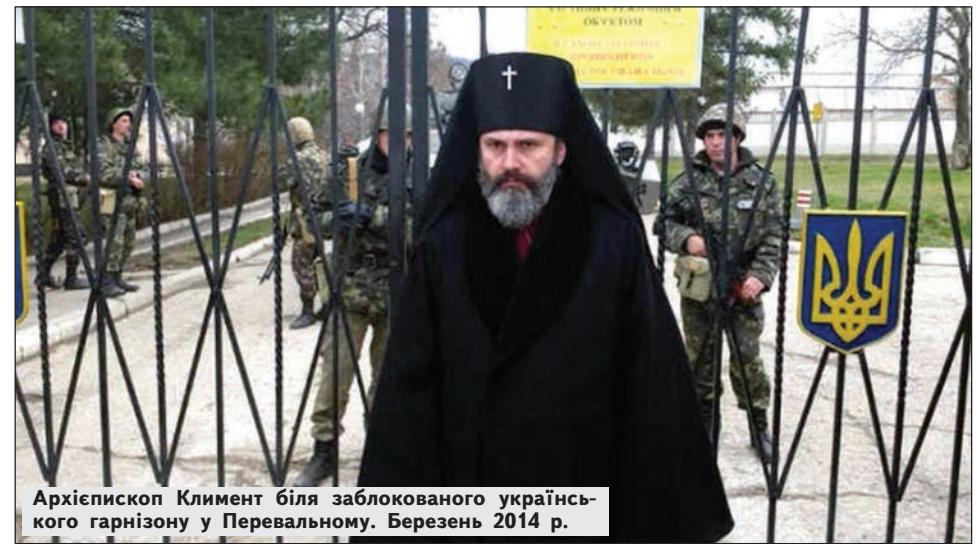
— Ні. Я нині веду консультації щодо цього.

— Як змінилася кількість парафіян у церквах УПЦ КП після анексії Криму Росією?

— Збільшилася, тому що церква Київського патріархату стала для людей єдиним духовним осередком. Знаю лише, що протягом дня на Пасху до храмів прийшло близько 5 тис. людей. Наша церква — це і культурний, і національний, і духовний центр зараз для українців, власне, і не тільки для них, до нас ходить багато росіян. Що цікаво, до нас приходили представники навіть «самооборони», освячували паски. Церква нині відіграє ще більшу функцію, ніж будь-коли, вона є єдиною надією людей на спасіння, як духовного, так і тілесного. Як правлячий архієрей я маю думати, як зберегти церкву, а не про те, як на мене дивитиметься Україна, дивитимуться депутати, які не спромоглися за 24 роки нічого зробити.

— Наприкінці минулого року під управлінням вашої єпархії і безпосередньо під вашим управлінням було 11 храмів. Яка ситуація нині?

— Вдалося зберегти храми, окрім храмів у Севастополі і Перевальному. Постійно пра-

Архієпископ Клімент біля заблокованого українського гарнізону у Перевальному. Березень 2014 р.

циують дев'ять. Загалом на території Криму були зареєстровані 53 релігійні громади.

Зараз я повинен скористатися можливістю і всі ці 53 релігійні громади перереєструвати для того, щоб зберегти ті позиції, які у мене були при Україні. Чому це важливо робити зараз? Тому що зараз продовжили термін перереєстрації до 1 січня 2016 року. Якщо я не вкладуся у цей термін, перереєстрація обійтеться мені у понад 10 тис. рублів (на кожну громаду, — «Главком»), така сума є занадто великою. Хочу сказати, що у мене немає більше часу чекати, що заємає керівництво держави.

— Чи працюють у всіх українських храмах священики, чи хтось уже вийшов за межі півострова?

— Частина духовенства повернулася (до Криму) із сім'ями. Повернулися ті, у кого діти дорослі. А ті, у кого діти малі, і вони не можуть наїхати їх у школах українською мовою, вивезли їх на материкову Україну. Саме тому деякі священики живуть зараз на два дому — один в Криму, куди приїжджають служити, і другий на материковий Україні. Зараз на літо, на канікули дехто збривається привезти і дружин, і дітей.

— Як віруючі УПЦ КП ставляться до можливої перереєстрації, яку думку з цього питання мають священнослужителі?

— Думка віруючих така, щоб якомога скоріше це зустріння закінчилось. Вони вже готові і на перереєстрацію, і на реєстрацію, вони вже готові будь до чого, аби тільки мати можливість молитися.

Люди психологічно виснажені.

— Яким чином вам, громадянину України, вдається вирішувати побутові питання церкви, не маючи російського паспорта?

— Таких, як я, тут багато. Зараз вдається вирішувати ці питання шляхом договорів, обіянок. І так у кожному окремому питанні. Наприклад, мої рідні взяли російські паспорти. Бо потрібно майно переоформлювати, пенсії одержувати, за світло заплатити. А що пропонуєте, до останнього нічого не робити, щоб потім за борги відібрали майно? От сенсація, рідні владики Клиmenta взяли російські паспорти!

Якщо ти не переоформлюєш документи, до тебе приїжджають, вимикають світло, газ, воду. Як далі жити? Де-кілька тих жінок, які в церкві працювали, також взяли російські паспорти. Ті, які не взяли, то мають зараз проблеми з виплатами пенсій, медичним обслуговуванням, влаштуванням дітей до школи... Тому говорють про те, що ви взяли російські паспорти і є злочинцями, неправильно. Адже російські паспорти не для того, щоб відмовлятися від держави Україна. А для того, щоб хоч якось захищати її громадян.

— Самопроголошена влада заборонила кримським татарам виходити на масові акції з нагоди 71-ї річниці депортациї. Ви засуджуєте заборону?

— Я знаю тільки одне, що у нас з муфтієм хаджі Еміратом Аблавієм ідути постійні консультації, ми постійно зустрічаємося, координуємо наші дії для того, щоби не допустити будь-яких протистоянь, конфліктів, які були на релігійному грунті. Ми не втягуємося в політику.

— Чи не вважаєте, що тема захисту прав кримських татар, які піднімаються багатьма ЗМІ і політиками, відеонула на другий план тему усієї прав українців у Криму?

— Я не хотів би протиставляти кримських татар і українців. Я можу сказати одне: на превеликий жаль, для держави Україна не існує українців у Криму. Во жданої заяви серйозної, грунтовної, жодних дій щодо захисту українців у Криму держава Україна не зробила. Якби держава, депутати, уряд дбали про українців у Криму, не потрібно було би боротися за кожен український клас, за кожну українську школу, за кожну українську церкву. Якщо хтось вважає, що це сепаратистські настрої... Я можу опублікувати все листування з владою за 24 роки існування Кримської єпархії.

Те, що я просив, починаючи з часів Кучми і закінчуючи Януковичем, і які відповіді я отримав. А там далі нехай озайомлюються читачі і роблять власні висновки про те, яке ставлення було... Українці намагаються донести те, що відбувається у Криму, українські ЗМІ намагаються розповідати про те, що відбувається в Криму. Але все це на рівні громадськості, на рівні правозахисників, на рівні журналістів, але це не є на рівні держави. От що найстрашніше.

Михаїло ГЛУХОВСЬКИЙ
<http://glavcom.ua/articles/29358.html>

КИЇВ ПОШАНУВАВ КОСМАЦЬКОГО

Блаженний священномученик Омелян Ковч — людина виняткової мужності. Впродовж багатьох років про нього в Україні і не згадувалось аж до того часу, поки Україну не відвідав у 2001 році Папа Іван Павло II, який проголосив отця Омеляна Ковчу Блаженим священномучеником. А вже 24 квітня 2009 року в Києві відбулося урочисте проголошення Блаженого священномученика Омеляна Ковчу Покровителем душпастирів Української греко-католицької церкви. Таким чином, Омелян Ковч повертається із забуття.

Омелян Ковч народився 20 серпня 1884 року в селі Космач на Гуцульщині у сім'ї військового капелана Григорія Ковча. У Космачі на той час разом проживали євреї, поляки, українці без будь-яких конфліктів. Хлопчик зростав у гуцульському середовищі, виховувався в нарахах традиціях і звичаях, змалечку вмів шанувати старших, з пошаною ставився до бідних, яким батько Григорій повсюдя допомагав.

З 1905 до 1911 року наївався в колегії святих Сергія та Вакха в Римі, в чому йому всіляко сприяв митрополит Андрей Шептицький. Свою першу парафію отримав далеко поза межами України у містечку Козарац (теперішня Боснія та Герцеговина). Згодом пішов капеланом до українського війська УГА, а вже з 1922 року Омелян Ковч отримує парафію в містечку Перешильяни на Львівщині. Як і в Космачі, тут мешкали євреї, поляки, українці. Омелян Ковч активно включився в українське життя, відстоював українську мову, був заосновником Народного дому, читальні «Просвіта»... За свою громадську діяльність був переслідуваний польською владою, його не раз арештовували чи уязнювали.

Омелян Ковч одружився з дочкою священика Марією-Анною Добрянською, у них народилися:

Світлини з концтабору Майданека Гера Артемова об'єднала у велику виставку під назвою: «Якщо я не буду тут...» і присвятила її блаженному Омеляні Ковчу. Виставку відкрито минулого тижня в Національному музеї Тараса Шевченка в Києві за сприяння Польського інституту в Україні.

На цьому велелюді в музеї добре слово про Омеляна Ковча

Дорога до Храму

МУЧЕНИКА

німці запроторили його до концтабору Майданек, де він пройшов страшні випробування і мук. Тут він був конче потрійний приреченім на смерть людям, про що перегода писав у своїх листах: «Я вдячний Господу за його доброту до мене. Поза небесами, це — єдине місце, де я б хотів бути. Ми тут усі рівні. Поляки, євреї, українці, росіяни, литовці чи естонці. Я тут єдиний священик. Я не можу уявити, що вони робитимуть без мене. Тут я можу бачити Бога — Бога, який одинаковий для всіх, незалежно від наших релігійних відмінностей».

25 березня 1944 року

Омелян Ковч було спалено в одному зі страшних крематоріїв концтабору Майданек. І лише через сімдесят років поїде в Майданек український фотомитець із Києва Гера Артемова, фотографує ті страшні місця, де відбував свою каторгу Омелян Ковч, аби показати їх в Україні акурат в той час, коли Європа та Україна відзначали 70-ті роковини з часу закінчення Другої світової війни, коли про це мають знати усі, тим паче, що зараз на Донбасі йде повний ходом війна російської армії та російських найманців проти незалежної суверенної держави Україна.

Світлини з концтабору

Майданек Гера Артемова об'єднала у велику

виставку під назвою: «Якщо я не буду тут...» і присвятила її блаженному Омеляні Ковчу. Виставку відкрито минулого тижня в Національному музеї Тараса Шевченка в Києві за сприяння Польського інституту в Україні.

На цьому велелюді в музеї добре слово про Омеляна Ковча

Проводилось пошанування блаженого Омеляна Ковча і майбутні плахи щодо подальшої своєї діяльності в розвідці життєдіяльності Омеляна Ковча та його родини.

Продовжилось пошанування блаженого Омеляна Ковча і майбутні плахи щодо подальшої своєї діяльності в розвідці життєдіяльності Омеляна Ковча та його родини.

Наступного дня відбувся

в Національному музеї Тараса Шевченка «круглий стіл» під назвою: «В'язень табору Майданека» режисера

Жангожа Лінковського, який презентував священик

греко-католицької парафії з

Любліна, отець-доктор Степан Батрух.

Наступного дня відбувся

в Національному музеї Тараса Шевченка «круглий стіл» під назвою: «В'язень табору Майданека» режисера

Жангожа Лінковського, який презентував священик

греко-католицької парафії з

Любліна, отець-доктор Степан Батрух.

Наступного дня відбувся

в Національному музеї Тараса Шевченка «круглий стіл» під назвою: «В'язень табору Майданека» режисера

Жангожа Лінковського, який презентував священик

греко-католицької парафії з

Любліна, отець-доктор Степан Батрух.

Наступного дня відбувся

в Національному музеї Тараса Шевченка «круглий стіл» під назвою: «В'язень табору Майданека» режисера

Жангожа Лінковського, який презентував священик

греко-католицької парафії з

Любліна, отець-доктор Степан Батрух.

Наступного дня відбувся

в Національному музеї Тараса Шевченка «круглий стіл» під назвою: «В'язень табору Майданека» режисера

Жангожа Лінковського, який презентував священик

греко-католицької парафії з

Любліна, отець-доктор Степан Батрух.

Наступного дня відбувся

в Національному музеї Тараса Шевченка «круглий стіл» під назвою: «В'язень табору Майданека» режисера

Жангожа Лінковського, який презентував священик

греко-католицької парафії з

Любліна, отець-доктор Степан Батрух.

Наступного дня відбувся

в Національному музеї Тараса Шевченка «круглий стіл» під назвою: «В'язень табору Майданека» режисера

Жангожа Лінковського, який презентував священик

греко-католицької парафії з

Любліна, отець-доктор Степан Батрух.

Наступного дня відбувся

в Національному музеї Тараса Шевченка «круглий стіл» під назвою: «В'язень табору Майданека» режисера

Жангожа Лінковського, який презентував священик

греко-католицької парафії з

Любліна, отець-доктор Степан Батрух.

Наступного дня відбувся

в Національному музеї Тараса Шевченка «круглий стіл» під назвою: «В'язень табору Майданека» режисера

Жангожа Лінковського, який презентував священик

греко-католицької парафії з

Любліна, отець-доктор Степан Батрух.

Наступного дня відбувся

в Національному музеї Тараса Шевченка «круглий стіл» під назвою: «В'язень табору Майданека» режисера

Жангожа Лінковського, який презентував священик

греко-католицької парафії з

Любліна, отець-доктор Степан Батрух.

Наступного дня відбувся

в Національному музеї Тараса Шевченка «круглий стіл» під назвою: «В'язень табору Майданека» режисера

Жангожа Лінковського, який презентував священик

греко-католицької парафії з

Любліна, отець-доктор Степан Батрух.

Наступного дня відбувся

в Національному музеї Тараса Шевченка «круглий стіл» під назвою: «В'язень табору Майданека» режисера

Жангожа Лінковського, який презентував священик

греко-католицької парафії з

Любліна, отець-доктор Степан Батрух.

Наступного дня відбувся

в Національному музеї Тараса Шевченка «круглий стіл» під назвою: «В'язень табору Майданека» режисера

Жангожа Лінковського, який презентував священик

греко-католицької парафії з

Любліна, отець-доктор Степан Батрух.

Наступного дня відбувся

в Національному музеї Тараса Шевченка «круглий стіл» під назвою: «В'язень табору Майданека» режисера

Жангожа Лінковського, який презентував священик

греко-католицької парафії з

Любліна, отець-доктор Степан Батрух.

Наступного дня відбувся

в Національному музеї Тараса Шевченка «круглий стіл» під назвою: «В'язень табору Майданека» режисера

Жангожа Лінковського, який презентував священик

греко-католицької парафії з

Любліна, отець-доктор Степан Батрух.

Наступного дня відбувся

в Національному музеї Тараса Шевченка «круглий стіл» під назвою: «В'язень табору Майданека» режисера

Жангожа Лінковського, який презентував священик

греко-католицької парафії з

Любліна, отець-доктор Степан Батрух.

Наступного дня відбувся

в Національному музеї Тараса Шевченка «круглий стіл» під назвою: «В'язень табору Майданека» режисера

Жангожа Лінковського, який презентував священик

греко-католицької парафії з

Любліна, отець-

Про Юрія Липу останнім часом говорять у контексті сучасних геополітических подій. Прикметним є те, що напередодні Другої світової війни письменник видав працю «Призначення України», в якій всебічно обґрутував «чорноморську доктрину», а згодом, у 1940 році, у Варшаві вийшло друком ще одне геополітичне дослідження Юрія Липи під назвою «Чорноморська доктрина».

Бути самим собою

У контексті сучасних геополітических подій, коли Україна опинилася віч-на-віч з російським агресором, це дослідження набуває особливої актуальності. Юрій Липа обґрутував перспективи України як лідера країн басейну Чорного моря. На той час думки Юрія Липи сприймалися скептично, адже він вважав, що основною вісімкою для України має бути не Схід-Захід, а Південь-Північ. Юрій Липа вважав, що вісі «Північ-Південь» дотримувалися ще київські князі, зокрема Ярослав Мудрий, намагаючись побудувати свою державу «від моря до моря». Цей же напрям був визначальним за часів Литовсько-Руської держави, а трохи пізніше «успіх революції Богдана Хмельницького» підтримкою був уможливлений підтримкою османів, цебто «опертам на південь». Геополітика вісі України Південь-Північ дає ключ до розуміння орієнтації її життєвих інтересів. Недаремно все частіше аналізується теорія Липи, аби у сучасних умовах допомогти Україні вирватися з економічної залежності від Росії. У своїй праці «Призначення України» Юрій Липа прагнув синтезувати національну ідею, визначивши її місце в світі, в історії світової цивілізації. Вже сама назва роботи спонукає до творчих пошукув. Автор рішуче ламає традиційні уявлення про українську націю. Висновок письменника лаконічний та актуальний: «Отже, треба бути, ставати самим собою». Юрій Липа шукає відповіді на запитання про сучаснійому ідеї українців, викриває «безжалісну доктрину ленінізму», що базується на теорії ненависті. Питання українського націоналізму пов'язує з іменами Богдана Хмельницького і Дмитра Донцова. Юрій Липа проти розуміння історії «як мальовничого запального ентузіазму, як насоку, з пізньою заплатою за це безтурботним життям, своєрідною посадою», пропаговані в цій атмосфері чужинські гасла «не найкращих часів». Натомість Юрій Липа протиставляє український традиціоналізм. «Новітній державний традиціоналізм українців, або, скоріш, легітимізм, може мати в майбутньому велике значення. Все залежить від того, як довго можуть носії державності вступереч усому чинити так, як би ця державність існувала далі», — стверджує Юрій Липа. «Бути самим собою», — основна думка геополітика Юрія Липи. Цю ж думку Юрій Липа втілює у таких поетичних рядках: «Вперед, Україно! В тебе тяжкі стопи! Пожари хат димлять з-під них: ні Росії, ні Європі не зрозуміти синів твоїх...», та наполягає на тому, що «відвічна вісь батьківщини магнетує» до Півдня. «Не в російського типу орді і не в земеханізованій по-німецькі масі можуть висловити себе українці, лише у традиційних і міщаних групах, — зазначав Юрій Липа. — Однією, власна релігія, власна висока мораль і відвічні геополітичні підстави — це є величезні заповіти. Заповіти ці є в самій українській крові: щораз сильніші і жорсткіші струси тільки дозволяють виразніше відчути ці заповіти всіма українцями як

призначення України». На думку сучасних дослідників, доктрину слід розширити і назвати її середземноморською. Тоді вона буде склерована зовнішньо політично діяльністю не лише значно більшої кількості країн (порівняно з чорноморською), а й дозволить урізноманітнити геополітичну поведінку України в цьому південному секторі. Юрій Липа, як кожна талановита особистість, мав багато різних обдарувань — етнопсихолога, політолога, теоретика геополітики, письменника й лікаря.

Бурімі молоді роки

Він народився 5 травня 1900 року в Одесі. Батьком Юрія був видатний український письменник, лікар і борець за самостійність України Іван Липа — комісар Одесі від

чів, обмаль було амуніції, але з тим що так-сяк давали раду українські бійці. Найгірше було з ліками. Не було чим лікувати хворих і ранених. Батько мій, тоді лікар Військового міністерства, приходив сумний і мовчазний. Україна була тоді блокована з усіх боків — і з заходу, і зі сходу, — треба було б самим шукати виходу. Та не вдалося, і багато жертв упало через невдачу ліків». Юрій Липа пише, як, навчаючись у польському університеті, сильно придивився до того, як лікують хворих у медичних закладах. Прагнення оволодіти фахом зіллярства (зелолікування) було в Юрія Липи таким величезним, що він наполегливо прагнув стати студентом польського професора Яна Мушинського. Останній поставився до цього іронічно: «Ви знову до мене — майбутнє медичне світло на ім'я Ліпа?». На цю дістав гідну відповідь Юрія: «Прощу шановного професора, але мое прізвище пишеться і

чає її головні напрямки розвитку. У Варшаві в 1934 році вийшов друком роман письменника «Козаки в Москві». Наступного року з'являється збірка літературознавчих есеїв під назвою «Бій за українську літературу». Юрієві Ліпі вдалося накреслити у глобальному плані проблеми і завдання, що стоять у майбутньому перед культурою незалежної України. У 1936 році Юрій Липа видав тритомний новел «Нотатник» на тему національно-визвольних змагань 1917-1921 років. У новелах «Кам'янець столичний» та «Гринів» письменнику вдалося створити образ героя нового типу — інтелігента, безмежно відданого національній ідеї. Персонажі письменника — люди витонченої душевної організації, обдаровані інтелектом та духовно благаті. Це — справжні національні провідники європейського гатунку. Широкого розголосу набули дві політичні праці Юрія Липи — «Українська доба» й «Українська раса», в

Утім, дівчина рішуче та завзято боронила книжку! Що ж, знайомство відбулося, а про автора завзята читачка дізналася з бланку... рецепту. На ньому прочитала написані латиною ініціали «Доктор Юрій Липа». За місяць відбулося їхнє весілля...

Здавалося, що то знайомство відбулося зовсім в іншому, не їхньому житті! А нині, в Яворові, де оселилася родина, було неспокійно і триожно. Працюючи лікарем, Липа організував підпільні курси з підготовки медичних кадрів для УПА, готував тексти листівок та відозв для населення і німецьких солдатів. Зрештою, діяльність підпільному Українському Червоному Хресту потребує глибокого дослідження. Починаючи з 1942 року, відколо-ли на Волині сформувалася УПА, у діяльності Українського Червоного Хреста потребує глибокого дослідження. Починаючи з 1942 року, відколо-ли на Волині сформувалася УПА, у діяльності Українського Червоного Хреста (УЧХ) розпочався новий етап його діяльності. Починаючи з 1943 року, забезпечення вояків УПА медичною опікою здійснювало підпільний УЧХ.

19 серпня 1944 року Юрія Липу було захоплено підрозділом НКВС у селі Іваніки Яворівського району. Коли його разом з іншими селянами тримали під вартою, він спітав в одного з хлопців: «Чуєш, дзвони в селі дзвонять, нині люди святять яблука, а нас — як з тобою посвятили?».

Зі спецділення НКВС: «22 серпня 1944 року у Бінівському лісі прикордонним загоном затриманий відомий діяч ОУН доктор Юрій Липа. Дорогою до прикордонної комендатури доктор Липа намагався здійснити втечу, під час якої був убитий...». Хоча на той момент підпільного лікаря вже не було в живих. Як і батько, Іван Липа, Юрій під час наступу більшовицьких військ категорично відмовився залишити рідний край. А заповітом для придешніх поколінь стали слова Івана Липи: «Ми свою справу зробили в боротьбі за Україну, а продовжувати її вже наступним поколінням українців». Крім своєї численної спадщини, Юрій Липа залишив нам у спадок дивовижну поезію, сповнену енергетикою та вірою в Україну.

Наталія ОСИПЧУК, письменниця, член НСПУ

Юрій Липа

ВІНОГРАДНИК

Побачив видиво я.
День сірів, і в нім
3 тисячолітніх соків
лози виноградні
Препиши кетаги зродили
в цілім полю.
Почув я голос:
то — Вітчизни грома,
To — найбагатші жнива,
що зросли з любови
У дозріванню пишнім
мислі, чину літ.
Побачив видиво я.
Всі на чорних конях
Безжалісні їздці
один за одним гнали
I, наче в помсті,
тратували стиглій сад.
І страх мене вгорнув.
Вони ж топтали жнива
Своєго краю й крові,
і були свої це
З тавром скаженості,
і страху, і зневіри.
О, хай би не діждати
ше раз того стиду,
О хай би не діждати
ше раз твої ганьби,
Як діло знищення
не від чужинців бачить!
Чи ж довго нищить будуть,
чи ж стануть врещ
Ніколи в обороні свого,
що найбільш беззахисне — душі?
Чи ж тут не буде
Господаря ніколи,
тільки — пixa слуг?..
Голос відповів:
— Це тільки мить і проба.
Господар є. То — Бог.
І Він лозу відновить.

ПОВСТАНСЬКИЙ ЛІКАР ЮРІЙ ЛИПА

Центральної Ради, Директорії УНР та автор проекту її першої Конституції, міністр здоров'я уряду УНР в екзилі. Початкову освіту майбутнього письменника здобув в одеській гімназії № 4. Тут же вступив до Новоросійського університету. У 1917 році юнак робить свої перші кроки на літературній ниві — він є редактором часопису «Вісник Одеси», пише свої перші брошюри: «Союз визволення України», «Королівство Київське» та проєктом Бісмарка, «Носіть свої відзнаки», «Гетьман Іван Мазепа», що побачили світ у заснованому батьком видавництві «Народний сія». Тоді ж, з огляду на загрозу більшовицького перевороту в Одесі, вступає до лав організованої полковником І.Луценком та підполковником В.Зміненком Гайдамацької дивізії, у перший курін. Пізніше вступив до куреня Морської піхоти Збройних сил УНР, брав участь у січневих боях з більшовиками на вулицях Одеси. Після вступу у місто союзних німецько-австро-італійських частин Юрій Липа стає заступником командира одеської «Січі» Т.Яніва. В той час він редактує українську щоденну газету, видав естакону, написану в Одесі, книжку «Табори полонених українців». У 1922 році Юрій Липа вступає до Познанського університету на медичний факультет, але громадсько-політичної діяльності не полишає.

Ліки під ногами

Нині настав час відкривати для себе багатогранність обдарування Юрия Липи. Но-вого прочитання та осмислення потребує його робота «Ліки під ногами», в якій простежено українські традиції лікування травами, вміщено ботанічні описи рослин, пропоновані для домашньої аптечки, вказано якін фармакологічну дію. «Це було у 1919 році. Невеличка українська армія, оточена в Кам'янці на Поділлі з усіх боків більшовиками і поляками, не мала нізводікі помочі, — читаємо у передмові. — День і ніч відбивалися від ворога частини Директорії, обороняючи свою тимчасову столицю. Надія була, що окремі повстання по цілій Україні сполучаться в одне загальне, і тоді вдастися на-ново здобути обидві столиці України. Треба було б тільки вистачало хар-

читься саме так — Липа...». На третьому році професор Мушинський прийняв всесвітаки Юрія Липу на навчання за віртесь, а згодом дуже цінував за здібність і практічність. Підручник для лікарів «Фітотерапія», що вийшов друком польською мовою у Варшаві в 1935 році, містить докладну статтю професора Яна Мушинського. А ще Юрій Липа пригадав своєго господаря-залізничника, в якого певний час квартирував. Тоді, коли слабував, купував якесь зілля, парив, як чай, і так лікувався. Юрій Липа зацікавився траволікуванням. Корисним стало знайомство з фармацевтом, який добре розумівся на лікарських рослинах. «Одного разу розповів він про те, що йому трапилося, — писав Юрій Липа. — Це було в 1920 році, коли він ще з двома товарищами втікав через білоруські ліси. Там один з них зірнівся в ногу, була халепа з кровотечею. Не було нічого під рукою. Тоді фармацевт зелознавець нарвав каліточника в лісі, витиснув сік через полотно, дав напитися раненому, і кровотеча спинилася. «Ви мали ліки — під ногами!» — зауважив Липа. «Ми всі топчемо ліки ногами, — відповів зелознавець, — шкода, що часто навіть про це не знаємо. Не знаємо чого, на жаль, і хворі, і лікарі». Здобути знаннями прислухались Юрієві Ліпі, коли йому довелося організовувати підпільні курси з підготовки медичних кадрів для УПА. А до того він провадить активну творчу діяльність в еміграції.

У вирі боротьби за Україну

У численних виданнях з'являється друком перша поетична збірка Юрія Липи «Світлість». Після закінчення університету у 1929 році разом з Є. Маланюком Юрій стає натхнеником і організатором літературної групи «Танк». Друкувався в альманахі «Сонцесвіт». Ідеїм боротьби за незалежність України перейнята друга збірка поета «Суворість». На шпальтах «Вісника» друкуються його численні літературознавчі статті, зокрема, «Розмова з порожнечею», «Розмова з ми-нулим», «Розмова з наукою», «Організація почуття», «Боротьба з янголом», «Сіре, жовте і червоне», в яких письменник дає оцінку українській літературі та визна-

22 ТРАВНЯ ВІДОМОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ПОЕТУ-ПІСНЯРУ ЮРІЮ РИБЧИНСЬКОМУ ВИПОВНИЛОСЯ 70 РОКІВ

«Поет, драматург, сценарист, народний артист України, заслужений діяч мистецтв, багаторазовий лауреат фестивалю «Пісня року» — це далеко не весь перелік творчих надбань та праげнь цієї надзвичайно талановитої людини, твори якої вражают неповторюємістю стилю... — говориться у привітанні Юрию Рибчинському, — Юрій Рибчинський співпрацював з композиторами, серед яких справжні класики української естради: В. Івасюк, І. Поклада, І. Шамо, В. Льйон, М. Мозговий, О. Зуев, О. Злотник і багато інших.

Виконавцями його пісень є Ніна Матвієнко, Ярослав Сводиков, Назарій Яремчук, Василь Зінкевич, Софія Ротару, Анісімови Любов і Віктор, Наталя Бучинська, Наталя Могилевська, Руслана Лижичко, Павло Зібров, Тамара Гвердцителі, Валерій Леонтьєв та багато інших. Поета по праву називають одним з основоположників української естрадної пісні. Okрім естрадних пісень, Юрій Євгенович є автором багатьох творів, написаних для кіно, мюзиклів, радіовистав. За підрахунками автора це близько трьох тисяч пісень. Вітаємо Юрія Євгеновича з ювілеєм і висловлюємо глибоку повагу та вдячність за його творчість.

— Юрію Євгеновичу, така важка дата — 70 років — вимагає грандіозного концерту...

— Боюся, це неможливо, поки на сході війна. Святкування буде з неповноцінним без Тамари Гвердцителі, Олександра Малиніна... Почекаю. Усі заходи перенес на осінь.

— Згадалася ваша пісня «Свобода», яку виконує Тамара, — вона звучала і під час путчу у Москві, і під час революції у Грузії...

— І тоді, коли її виконувала на сцені театру Франка Наталя Сумська: ми ставили мюзикл «Біла Ворона» (з якого, власне, пісня), а у Верховній Раді якраз підписували Акт Незалежності.

— Тамара, мабуть, уже більше 20 років живе у Москві. Спілкується з нею про ситуацію в Україні?

— Ні. Вже три роки не був у Москві, не їздив навіть коли отримував нагороди на «Пісні року». А по телефону як спілкуватися про такі речі? Я ж розумію, що у КДБістській країні відомих людей прослуховують. Для чого Тамара підставляти. Я і так знаю, на чиєму вона боці.

— Колись вам неодноразово доводилося працювати з Йосипом Кобзоном. Як оцінюєте його теперішню поведінку, зокрема, візити на Донбас?

— Він — хвора людина, і Бог йому суддя. З тими, хто називає український гімн «нацистським», навіть якщо вони були багато років моїми друзями, спілкуватися не маю про що. Ми поспівались після першого Майдану: сказав йому, що як політична особа іншої держави він не має права агітувати за Януковича і втрачався у внутрішніх справах України. Кобзон завжди був «homo soveticus» і залишився таким. Тішиться, як дурень, тим, що можна співати комсомольські пісеньки і бути актуальним. На здоров'я. Ми це вже пережили.

— Донеччина — не чужа для вас земля. Що скажете про специфіку регіону і чи вдається нам повернути ці землі не лише в географічному сенсі, а і у ментальному?

— Революції — часи поетів. Як не дивно, в період Євромайдану, Юрію Євгеновичу, взялися за прозу, а не поезію.

— Усе свідоме життя пишу або вірші, або п'еси. Проте останні події в Україні змусили взятися за перо, щоб у відкритому листі до суспільства висловити свою позицію. Євромайданні події виявили найголовніше: ми не скористалися 1991 роком, тобто здобуттям незалежності, так, як треба було. На жаль, выбрали не ту модель держави і йдемо навіть не в той бік, що треба. Від того всі наші біди й негарадзи, невдоволеність владою, тотальна корупція, бідність та відсталість. Треба все починати спочатку.

2002 року я написав поему «Поїзд», де були міркування щодо мінулого і майбутнього України. Ще тоді передбачав, що незалежність,

йони людей, які взяли до рук зброю і пішли проти Української державності?

— Якщо «видалити пухлину», то де гарантії, що донбаський сценарій не повториться в інших областях, що у Харкові, наприклад, знову не активізується «Опілот»? Так можна половину території втратити, а то й всю державу...

— Треба нормальній кордон зробити, врешті-решт! І зброю, танки нашим хлопцям дати. Досить валити дурні і командувати: стійте, оборонайте територію.

— Хочу пригадати вашу давнину фразу про те, що ніякої незалежності в Україні немає. Як гадаєте, її досі немає?

людей більше, ніж Гітлер євреїв. Обожнюють Петра I, який отримував насолоду від катування людей і ламання їх кісток. Петро вбив рідного сина, відрубав голову своєї коханій Марії Гамільтон, на кістках українців звів Петербург. Катерина II, хитра німкена, вбила свого чоловіка... А їх у Росії називають «великими».

Звісно, не обійшлося без пропаганди. Ale росіянин вірює її, бо хоче вірити. Українці ж чомусь ніколи не мріяли про доброго царя, лиш про гетьмана, якого оберемо якщо не буде справлятися, то скінемо. А російська рабська психологія вимагає царя — жорстокого, але справедливого.

Знаєте, як перекладається слово «росія» із санскриту?

не був у спілці композиторів... А йому дали квартиру. Нечувано на ті часи. Потім, мабуть, через це почали шантувати. Я б шукав у цьому напрямку.

Версія із самогубством — це взагалі фантастика. З якого будона треба було їхати аж у Брюховицький ліс, аби повіситися? Есенін довів, що для цього достатньо батареї. Крім того, Володя за першою освітою — медик, проходив кримінальну медицину, і коли ми про це балакали, сам говорив, що повіщення — найгірша смерть. Він не залишив записки ані сестрі Галі, ані батькам. Володя був людиною сім'ї і ніколи б не завдав такого горя рідним. Думаю, його вбили раніше, потім привезли у ліс і повісили. Ale, пове-

до усіх знайомих. Меладзе дуже допоміг, Софія Ротару відгукнулася і, звичайно, прихід Ігоря Ліхута й привіз на операцію гроши.

Я — не адвокат діявола і не прокурор Бога, щоб засуджувати Ігоря чи Таїсю. Вони обрали свій шлях, а не мій чи моє сина. Моя суб'єктивна думка: Таїсія зробила дурніцю, коли пішла у Верховну Раду, не її це справа. Вона володіє унікальним вокalom, її покликання бути співачкою.

— Ви не звинувачуєте артистів, які їздять заробляти в Росію?

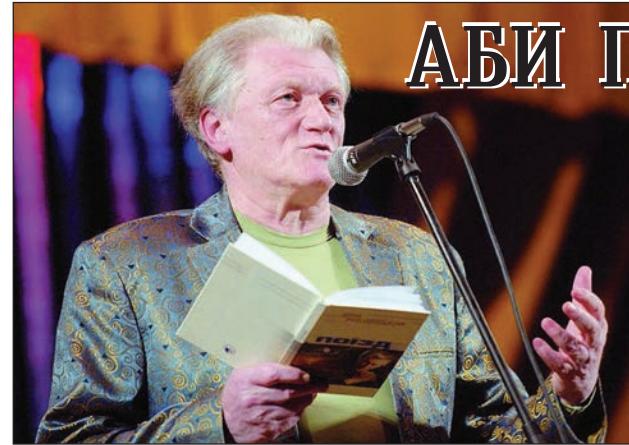
— Порошенко, який має фабрики в Росії, чи нації гастарбайтери, що їздять в Москву на заробітки, не є зрадниками України, правильно? То чому я маю скористатися тим, що хтось з відомих

Штрихи до портрета

Юрій РИБЧИНСЬКИЙ: «БОГ ПРИДУМАВ РОСІЮ, АБИ ПОКАЗАТИ ВСЬОМУ СВІТУ, ЯК РОБИТИ НЕ ТРЕБА...»

Юрій Рибчинський став народним поетом України задовго до того, як йому офіційно присвоїли це звання. Запитайте будь-кого, хто автор пісні «Ой, летіли дики гусі», — і почуєте, що пісня народна. І це, мабуть, найбільше визнання, коли пісню вважають народною. Okрім таланту поетичного, Юрій Євгенович має хист приемного, відвартого співрозмовника. Напередодні 70-річчя основоположника сучасної української пісні розмовляємо про давніх друзів і нових ворогів, про специфіку народної ментальності та про вміння прощати.

«Поле для гри богів». Завжди на її території якісні бісівські ігрища. Таке враження, що Бог придумав цю країну, аби показати на її прикладі всьому світу, як робити не треба. Є ще одна особливість: Росія виграє тільки ті війни, в яких на неї нападають, а кожна ініціювана і програма нею війна приводила до революції. У Першій світовій вона оголосила війну Австро-Угорщині і фактично програва її, програва війну в Японії, програва в Афганістані спричинив розвал Союзу. На мою думку, Росія ніколи не розпочне відкриту війну проти України, бо це приведе до її краху.

— Як ставитесь до того, що минулоріч СБУ знайшла докази того, що до передчасної смерті вашого друга Володимира Івасюка причетні співробітники КДБ? Кажуть, що під час похорону Івасюка ви стверджували, що його вбили...

— Я не міг цього говорити, бо є людиною фактів, мені потрібні докази... Я можу зрозуміти, чому знищили Стуса, але не розумію, навіщо КДБ було чіпати Володю. Дуже добре його знати, це не була людина політики.

Якщо його вбили, то, на мою думку, це могли зробити люди, які свого часу керували Львовом. Він приїхав у Львів як аспірант медінституту. Володя вже був популярний і мав хороши гонорари, але ще

причуючись до своєї першої фрази, хочу бачити докази, винних і покараних. Без цього історія ніколи не буде закрита.

— Як ви гадаєте, чи повинні митці втручатися у політику? Ваш син, наприклад, — поет і видавець Євген Рибчинський — минулоріч став народним депутатом. Не відмовляли його від цього кроку?

— Моєму сину 46 років, за освітою — журналіст, у творчості, бізнесі відбудові. Він — патріот своєї країни. І ось настає той вік, що коли маєш політичні амбіції, треба їх реалізувати...

— Ale, активно висловлюючи свою громадянську та політичну позицію, Євген побив горщики з багатьма творчими особистостями. Зокрема, заборонив приходити на свої концерти Таїсії Повалій...

— У житті буває, що колишні друзі стають ворогами або просто переходят у розряд знайомих...

— А ви спілкуєтесь з Таїсією? (Пісня Юрія Рибчинського «Чарівна скрипка» тривала чудесна візитівкою співачки. — О. Г.)

— Спілкуюся. Коли сталася біда з моїм приятелем Ігорем Покладом, я не мав достатньо коштів, щоб йому допомогти (минулого року у композитора, який до цього переніс безліч складних операцій, діагностували зараження крові. — О. Г.). Звернувшись

до Довідки «В3»

Юрій Рибчинський народився 22 травня 1945 р. у Києві. Мама була військовим лікарем, батько — фінансистом. Закінчив філологічний факультет університету, відслужив в армії. Як поет-пісняр співпрацював з Володимиром Івасюком, Ігорем Покладом, Миколою Мозговим, Ігорем Шамо, Геннадієм Татарченком... Його пісні виконують Ніна Матвієнко, Софія Ротару, Тамара Гвердцителі, Валерій Леонтьєв, Олександр Малинін, Наталя Могилевська... На піснях Юрія Рибчинського («Ой, летіли дики гусі», «Скрипка грає», «Тече вода, тече бистра вода», «Кленовий вогонь», «Минає день, минає ніч», «Виват, король!...») виросло не одне покоління.

— Юрію Євгеновичу, як ви вважаєте, Путін нині вічікує, сподівається — тобто можливі санкції — своїх подальших кроків?

— Це запитання треба ставити Путіну. Звідки я знаю, що в нього там у голові? (Усміхається). Хоча російський президент уже давно показав, що він, що він та який він. І нам не треба сподіватися, що Путін раптом стане пухнастим, позитивним та полюбити Україну. Я думаю, що краще розраховувати на найбільш негативні сценарії і до них готуватися. Та молитися Богу, щоб ці сценарії не були втілені у життя!

— Якщо уявите фантастичну річ — вашу зустріч із Путіним, що б ви йому сказали?

— ...Не знаю, розмовляв би я з ним чи не розмовляв би. Може, просто вбив би... (Сміється). Зрештою, думаю, річ не лише в Путіні. На жаль. Російський президент віддзеркалює те, про що багато років мріяла правляча еліта, яку він сам же створив. Це — і Сурков, і Шойгу... Тому поміняється той, хто думає: достатньо усунути Путіна — й усе зміниться. Ні! Треба усувати цілі пласт імперського мислення. Знаєте, у 1991 році ми тішилися, що нарешті стали державою, а для них, виявляється, найбільшою катастрофою ХХ століття, як сказав Путін, були не Перша світова війна, не Друга світова, а, власне, розпад Радянського Союзу. Вони не сприйняли цього факту, що те, що було награбовано Російською імперією за багато віків, раптом від них відійшло. Тому в наших сусідів — інше відчуття історії, історичного процесу, звідси — й такі вчинки. Газета «Експрес», 16 грудня 2014 р.

ЩЕ ДВА ШТРИХИ...

темріві мости. І Україна, як повія,

Під всі лягала поїзди...

— Понад 22 роки так воно і було.

* * *
 День Героїв чи Свято Героїв...
 Називайте, як хочеться вам.
 Ось вони, разом з нами, всі поряд.

Всі знайомі і всі були там...
 Хто назовсім вернувся,
 Хто лиш у відпустку,
 Бо ще треба бійців
 На цю кляту війну!
 І якось перед ними

Нам стояти незруочно,
 Бо ми, справді, усі
 В неогратнім боргу.
 І надій на владу верховну
 Все менше.
 Лиш у спільніх зусиллях
 Перемогу куєм:
 Вони там, у окопах
 І зимних траншеях,
 А тут волонтери!

І все у нас йде навзаєм!
 Помагаєм, чим можем.
 Хай тільки міне ця війна!
 Переможемо ми, переможем!
 Лиш на Бога і наших Героїв –

В нас надія одна!

* * *
 Трохи змучений і несміливий,
 Ніяковіч, скраю стояв.
 Мов вибачався сором'язливо,
 Що воював і в полоні бував...
 Громада його попросила сказати.
 Він вишив.

Схвилювано слово шукав,
 Про те, як непросто
 було їм стояти,

Про те, як їх ворог
 вогнем поливав!

I про полон говорив
 Скупими скрипучими фразами,
 Мов знову прожив,
 Аж дихалось всім через раз...

I раптом усіх здивував:
 «Там також хороші є люди...
 Та, що вже поробиш,
 Такий непростий у нас час»...

Сказав, що збирався
 накласти на себе там руки.
 Та дружина і син
 увижались щодня.

Тому він і вижив,
 пройшовши всі муки,
 Бо знов –

тут чекає кохана – вона...
 Він хвилювався.

Жінки всі ридали.
 Й чоловікам некомфортно було.
 Солдат не вагався:

«Стояти нам далі!
 За кожне містечко, за кожне село!»

УКЛІН ТОБІ, ГЕРОЮ УКРАЇНИ!

24 травня у місті Соснівці на Львівщині, як і по всій Україні, пройшло вшанування Героїв України з нагоди Свята Героїв. Мешканці міста вітали оплесками своїх земляків... Низький уклін і слова вдячності були адресовані тим, хто повернувся з передової.

Соснівська громада зібралася біля пам'ятного знаку «Борцям за волю України» і разом з отцями – священиками храмів міста – молилася за наших захисників. Також отець Микола, отець Зеновій та отець Іван у своїх промовах звернулися до геройческих сторінок нашої історії, нагадали про підступність східного сусіда і закликали підтримати сучасних захисників і молитвою, і доброю справою. Ведуча заходу Тетяна Забава поетичними рядками розповіла присутнім про це свято.

...Раптом ловлю себе на думці: що до недавнього часу День Героїв мав якийсь меморіальний характер, якщо можна так сказати. Так, ми згадували наших захисників, героїв давнини і минувшини, а зараз – вони реальні! Вони серед наших близьких і знайомих, вони – живі,

поранені, скалічені, убиті! – вони – у нашому часі!.. День Героїв набув реального статусу! I ми, і вони розгублені, але не збиті з пантелику. Розгублені при зустрічі, при розмові. Ale тверді у намірах перемогти цю війну! I воїни-захисники, i мирні мешканці тилу, які часто мають звання волонтера, а більшість – без нього – всі, ми всі

працюємо на нашу перемогу!.. Свято Героїв у маленькій Соснівці завжди родинне, душевне. Без помпезності – куди нам..., i без фальші – куди вам... Так, ми плачали, ми молились і співали Гімн України, хвилюючи мовчання встановували загиблих, покладали квіти... Ми слухали виступи воїнів, які повернулися звідти. Солдат з

Межиріччя Микола Валебний був у полоні. Йому важко було говорити про це, а людям ще важче слухати. Ale нікто – ні солдат, ні слухачі – не мали гадкі, що Україна відстуپить. «Ми – на своїй землі, і ми будемо бити ворога, хоч як би він не казився!» – сказав Микола.

Завжди лунатиме наша пісня, бо вона – наш оберіг, наш бальзам. Ansambль школи № 7 (директор – Ірина Мокрій) під керівництвом Інни Слободенюк виконав українські пісні, щоб звеселити серця усім присутнім і ще раз нагадати, що ми – українці – одна родина.

Депутат Соснівської міської ради Роман Стецік розповів про роботу соснівської організації «Самооборона», а також вручив квіти воїнам-захисникам, які прийшли з передової у відпустку. Їх представила громаді в. о. міського голови Соснівки Наталя Курінна. З трепетом і болем, i відночас з великою гордістю говорила пані Наталя про соснівчан-бійців. Низьким поклоном подякувала їм від імені всієї громади за мужність і героїзм. «Війна скоро закінчиться. Ми налагодимо щасливе життя. I ми завжди будемо вшановувати наших Героїв! Не тільки у цей день, а завжди, бо вони бережуть нас і майбутнє наших дітей!» – сказала Наталя Курінна.

Віра ОЛЕШ

МЕГАМАРШ У ВИШИВАНКАХ: У КІЄВІ...

У неділю, 24 травня, у центрі Києва відбувся «Мегамарш вишиванок». Про це повідомляє кореспондент «Укрінформу».

Він розпочався біля «Золотих воріт» на вул. Володимирській, де зібралися, за різними даними, від тисячі до двох тисяч киян та гостей столиці у національному українському вбранні.

Колона учасників маршу, серед яких були люди старшого віку, дуже багато молоді, діти, вирушила спочатку на Софійську площа, потім – на Михайлівську. Учасники маршу йшли зі співами і вигуками: «Слава Україні! – Героям – слава!», а на Михайлівській площа відбулися масові танці.

З Михайлівської учасники «Мегамаршу вишиванок» спустилися до «Українського дому», на сходах якого відбулося спільне фотографування, потім вони перемістилися до Арки Дружби народів на Європейській площі, де розпочався благодійний рок-концерт «Небо одне на всіх».

У концерті взяли участь гурти «Мрія життя», «Колір Ночі» та ін. Також там пройшла благодійна акція, де продавалися жовто-блакитні кульки, а отримані кошти передадуть на допомогу пораненим військовим із зони АТО.

...І В КРИМУ

Кримські активісти, яких 21 травня затримала російська поліція, опублікували в соціальній мережі Facebook фотографії (див. угорі) з райвідділу внутрішніх справ окупованого АРмінська, куди їх доставили після затримання. Проукраїнські активісти у вишиванках сфотографовані біля стенду з ростовою шкалою, де вимірюють зрост затриманим.

Як повідомив агентству «Крим.Реалії» один з активістів Вельдар Шукурджиєв, у РВБС АРмінська поліцейські пояснили затримання «встановленням осіб». «Так і говорили, що надійшла інформація, що у нас, можливо, є заборонені матеріали, колочі, ріжучі, вогнепальні предмети, вибухівка, література, лістівки. I для запобігання про-

типравним діям», – розповів Вельдар Шукурджиєв.

Як повідомила «Телекритика», вранці 21 травня в АРмінську на адміністративному кордоні контролюваного Росією Криму і материкової України російські поліцейські затримали машину, в якій їхали журналісти телеканалу «Інтер» у Криму Юлія Крючкова і Віталій Зятковський. Крім того, були затримані четверо українських активістів, серед яких Леонід Кузьмін і Вельдар Шукурджиєв. Як повідомили активісти Українського культурного центру, їх затримала поліція при спробі зробити селфі у вишиванках.

Після кількагодинного допиту правоохоронці російської окупованої влади Криму відпустили двох журналістів телеканалу «Інтер» і чотирьох українських активістів. Журналістка каналу Юлія Крючкова сказала, що «всі п'ять годин силовики встановлювали наші особи, не вважаючи на те, що ми пред'явили посвідчення й акредитацію МЗС Росії». Вона додала, що, зі слів російських правоохоронців, вони були затримані через наявність заборонених предметів в автомобілі групи. Журналістка повідомила, що затриманих сфотографували, взяли відбитки пальців, але обвинувачень не пред'явили...

Як вважає Вельдар Шукурджиєв, це був не «поліцейський експромт», російські поліцейські від самого початку мали перед собою мету затримати активістів. Він значив, що мета подібних затримань – домогтися того, щоб Крим залишили інакодумці, а також для «науки» іншим кримчанам.

Фото — «Крим.Реалії»

**НА «ОСТАННІЙ ДЗВОНИК» УЧНІ КОЛИШНЬОЇ
УКРАЇНСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ У СІМФЕРОПОЛІ
ПРИЙШЛИ У ВИШИВАНКАХ**

Минулой п'ятниці деякі учні Української школи-гімназії Сімферополя, яку після російської анексії перейменували в «Сімферопольську академічну гімназію», прийшли на «останній дзвоник» у вишиванках. Це в основному були учні українських молодших і середніх класів, повідомляють «Крим.Реалії».

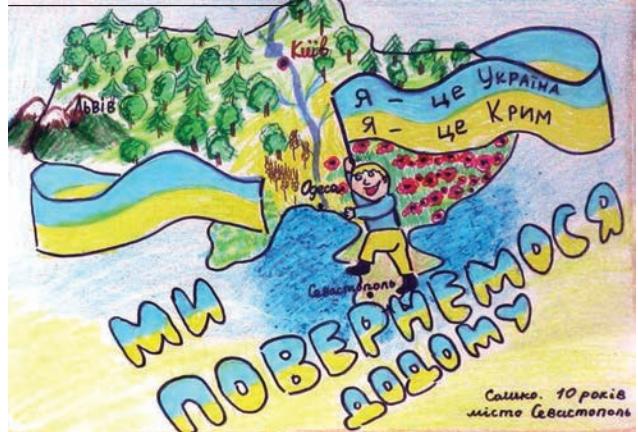
На святковій лінійці вітали випускників та переможців олімпіад, конкурсів і спортивних змагань. Похвальні листи і грамоти отримали країні вчителі учні гімназії, а також батьки, які беруть активну участь у вихованні дітей та житті школи.

Учні гімназії продемонстрували номери художньої самодіяльності. Діти також випустили в небо повітряні кулі, а на завершення свята, після загальношкільного танцю, випускники школи ви-

рушили на свій останній урок. За інформацією «міністра освіти» Криму Наталії Гончарової, загалом у святкових лінійках взяли участь 186 тисяч кримських школярів, а випускниками стали близько 16 тисяч учнів.

УВАГА: КОНКУРС!

**ГІМН УКРАЇНИ: 13 ДІТЕЙ, БАТЬКИ
ТА ДУЖЕ ПАТРІОТИЧНА БАБУСЯ**

Дитячий будинок сімейного типу Білозорів із села Руданського на Шаргородщині Вінницької області — лідер утворчому конкурсі «Патріотична весна» на найбільш оригінальне виконання Гіму України. Першість серед 23 багатодітних родин-учасників дісталась їм за результатами онлайн-голосування.

У родині — 13 діток: двоє — власних, решта — прийомні. Але, як каже мама Галина (до речі, указом Президента України у 2008 році нагороджена орденом княгині Ольги III ступеня), всі діти рідині, бо зростають разом, і серце болить за кожного однаково.

Кожні два роки прийомні батьки проходять навчання на курсах підвищення кваліфікації для батьків-вихователів. Цьогоріч на курсах Галині та Володимиру зробили цікаву пропозицію — взяти участь у конкурсі на найоригінальніше виконання Гіму

України серед дитячих будинків сімейного типу та багатодітних родин.

Глава родини, Володимир Білозор, запевняє — ідея так сподобалась, що, повернувшись додому, почали «реалізовувати» всею родиною.

«Сценаристом «проекту», як завжди, стала мама. Сергій забезпечив супровід на сопілці, а Зореслав — на акордеоні — хлопчики відвідують Шаргородську музичну школу. Решта — семеро хлопчиків та донечка Юля — вишивались у хор», — розповідає батько.

Старші дітки — Святослав, Марина, Сергій і Галина — навчаються в університетах у Києві, найстарша — Ярослава — заміжня, живе в Канаді, тож брала участь у родинній акції онлайн. Підключили співати навіть бабусю.

«Я — українка і дуже патріотична», — каже вона.

Кліп знімав односельць.

Відео розмістили на сайті проекту. Одягнені у національні стрій Білозори сподобались Інтернет-спільноті. Їхній кліп — простий і щирий, як українське село. Володимир жартує — «ручної роботи».

«Ми — селяни, у нас немає такої можливості, як у містах: сценаристи, постановники, професійні відеооператори. Все робили родиною, допомагали односельці. Родина велика, тож маємо багато друзів — однокурсники, однокласники та й просто знайомі — всі за нас голосували», — розповідає про «таемниці» успіху глава родини.

Він переконаний, що перемогу родина здобула ще до того, як побачили результати конкурсу. Двоє синів проголосували за хлопчика, який виконував гімн на сопілці і набрав найменше голосів.

«Виходити, правильно ви-

ховуємо, якщо готові близькім допомагати», — зазначає тато. Він певен — у цьому патріотичному конкурсі переможе дружба. Бо ж гімн має об'єднувати українські родини.

А ще дружні Білозори вирішили подарувати своїм дітям «окрему номінацію» — за наснагу до творчості. Тож збиратимуться влітку в Карпати — співати гімн на Говерлі. «Прозвітувати» із відео обіцяють в Інтернеті.

Довідково. Учасники на проект «Ми — українці!» обиралися від кожного регіону України. За умовами конкурсу «Патріотична весна» змагатися могли дитячі будинки сімейного типу (від 5 дітей на вихованні) та прийомні сім'ї (1-4 дітей на вихованні). Відеозаписи творчих родин було розміщено на сайті проекту.

Вінничани набрали 1873 голоси, обійшовши своїх конкурентів на більш як 100 голосів. За перші три місяці організатори конкурсу обіцяють заохотити учасників преміями. Перше місце — 15 000 гривень. Церемонія нагородження відбудеться 30 травня у Києві.

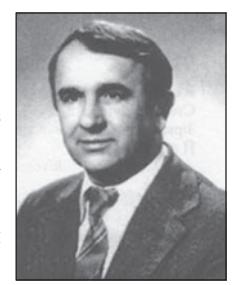
Наталія ЖУРБЕНКО
(«Укрінформ»)
м. Вінниця

ВІРШІ НАШОГО ДИТИНСТВА

Степан ЖУПАНИН

Степан Ілліч Жупанин, відомий в Україні та й поза її межами дитячий поет, педагог, автор багатьох статей з естетики, педагогіки та психології, народився 1936 року в селі Іршава на Закарпатті в багатодітній бідняцькій сім'ї. З шести років випасав чужі вівці, заробляючи кусень хліба. Береги річки Синявки, сади й виноградники, ліси карпатські — там пройшло його дитинство. Краса природи заронила в Степанкову душу плодовиті зерна, формувала з хлопчини митця.

Понад сорок років обробляє він свою літературну ниву. І, мабуть, кожному, хто цікавиться творами для дітей, потрапляє в руки збірки віршів і пісень С. Жупанина «Бджілка», «Сестрички-смерічки», «Гірська стежина», «Ватра», «Смерековий край» та інші. Тематичне коло його віршів і казок широке і цікаве. Дохідливо, але не опускаючись до сентиментального спрошення, опоетизовує він заняття й дозвілля дітвори. Поруч з оспіванням праці змальовує рідні краєвиди, дивосвіт природи.

Василь ЛАТАНСЬКИЙ с. *Пруди в Криму*

БАКЛАГА

Дідуся наш з війни ще
Приніс її в хату —
Маленьку зелену баклагу.
Вона у походах
Служила солдату,
Пекельну тамуючи спрагу.
І рану криваву
Баклага вмидала
В останнім бою

під Берліном.

А в День Перемоги
Дзвеніла, сіяла, —
Скінчила війну

на «відмінно».

Тепер вона взимку
В теплі спочиває,
Про битви розказує дітям,
А влітку зі мною
Грядки поливає
І спрагу втамовує квітам.

**ВІЧЧАРСЬКА
ВАТРА**

Спить отара
Й гори сині
Сплять у сійві місяця.
Глянте: ватра
На вершині
Здалеку видніється.
Вовк із лісу
Не виходить,
Бо вогню жахається,
Між кущів
Сердито бродить,
Скоса озирається.
Стереже отару ватра,
Цілу ніч
Не спатиме,
Поки сонечко
На зміну
Зійде над Карпатами.

КРИНИЦЯ

Край стежки, у полі,
В дзвінку косовицю
Я викопав людям
Глибоку криницю.
Вода в ній прозора,
Як небо, ясна,
Ще й квітами, травами
Пахне вона.

В ній райдуга стрічки
Свої умивала
І навіть, повірте,
Гарнішою стала.

Сюди прилітали
Ще й диво-жар-птиці,
Пили, смакували
Водицю з криниці.

Несли косари
На луги її вранці,
Пили комбайни,
Натомлені в праці...

В людей веселіють,
Яснішають лиця,
Ім силу байдуру
Вернула криниця.

ЧАБАНЕЦЬ

В полонині вишуваю
На зорі,

Там брати мене чекають,
Вівчари.

Доглядаю там ягняток
І овець,

Бо і собі маленький
Чабанець.

То не біла хмара лине

В небесах, —

То отара кучерява

На верхах.

Дзеленчата дзвіночки хором

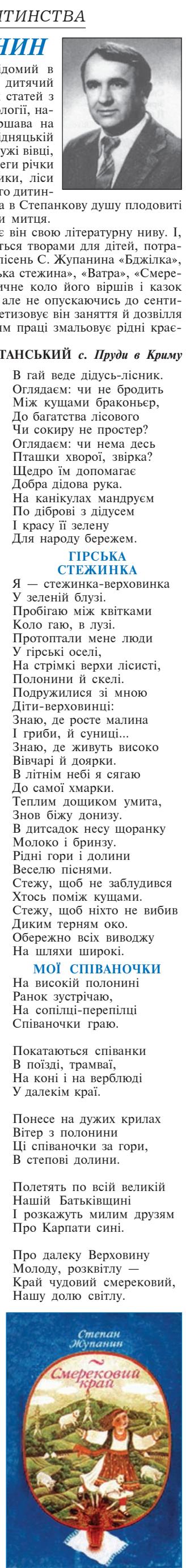
З краю в краї,

Грай, моя сопілко, з нами,

Вигравай!

**НАШ ДІДУСЬ —
ЛІСНИК**

Знов світанок рум'яніє,
Срібний місяць в небі зник,
А мене є сестру Оленку

ЕМОЦІЙНИЙ КАМЕРТОН ВІКТОРА ПАНЧЕНКА

Виставка Віктора Панченка «Sotto voce», що демонструється нині в Будинку художника Сімферополя, відкриває нам митця, більше відомого західній публіці, ніж у Криму. Її назва в музичній термінології означає впівголоса, про себе і поєднані два професійні та творчі інтереси автора більше тридцяти експонованих картин, створених олією та акрилом.

Спочатку був живопис. В ізостудії Палацу пionерів в узбецькому місті Самарканд Віктор сидів за мольбертом на одній лаві з Рамазаном Усейновим, нині відомим кримським живописцем, за служением художником України. Можливо, цією друж-

бою, зароджено в дитинстві, і пояснюється деяка концептуальна подібність їхнього сучасного образотворення на полотні, овальніх найвін фігур із східного фольклору, площинність декоративних композицій.

Освоївши живописну техніку в Республіканському художньому училищі ім. П. Бенькова, В. Панченко наочається в Ташкентській консерваторії на факультеті оперно-симфонічного диригування. Ставши чудовим музикантом, за словами колег і друзів, які прийшли на відкриття виставки з камерним ансамблем, він не залишив живописного письма. Близько десяти років працював над відновленням одного з соборів рідного Самарканда. А з навіяннями музикию його пензлю обрамами, театральними чи карнавальними, на картинах «Віолончеліст», «Арлекін у костюмі», «Нічний джаз. Саксофоніст», «Нічний джаз. Флейтистка» та інших хочеться вступити в діалог. І світ уявляється як симфонія голосів, що доповнюють і неможливі один без одного («Відзвуки білої ночі», «Ноктурн. Італія»).

— З точки зору техніки

живопису, ймовірно, на картинах Панченка можна знайти недоліки, викривлення натури, — говорить Микола Дудченко, заслужений художник України. — Але вони дуже емоційні, душевні, і він прийнятий глядачем

із сфері символів та образів, які мають нерозривний зв'язок з реальністю, художник створює естетизовані артефакти, характерні для постмодернізму. Він вільно маніпулює будь-якими готовими формами в іронічному ключі, дозволяє собі акцентувати увагу на їхніх аномальних станах у сучасному світі.

Віктор Панченко фетишує предмети споживання, переосмислює їх без наїву. І, надавши палітрі життєвих явищ ігривих зовнішніх контурних виглядів чи конфігурацій, нівелює відстань між елітарним і масовим споживачем. Буквальне зрошення різних ознак, прийомів, особливостей стилів, де є місце геометричним конусам і квадратам, шаржам і символам із рибами, втілюється в нові авторські форми.

Їх не завжди можливо пояснити з першого погляду, зрозуміти прихований смисл, установку сприйняття світу. Вона побудована на інтуїції, підкоряючись звучанню емоційного камертону, мелодії світлої мінорної музики. І глядач поринає в безмежну чистоту дум і помислів, зачаровуючись композицією прекрасною і витонченою.

Валентина НАСТИНА

— Дуже важко відійти від академізму і знайти свою нішу в мистецтві, — розповідає. — І коли нашупав те, де хочеться малювати, ніби граючись, то прагнеш іти далі знайденим шляхом. Мені подобається щось вигадувати. Сюжети всіх моїх картин — це сплав вимислу і життєвих асоціацій.

«ЄВРОБАЧЕННЯ-2015»: СПАСИБІ, ШВЕЦІ!

Переможцем пісенного конкурсу «Євробачення-2015» став представник Швеції Моніс Зельмерлов. Співачка від Росії Поліна Гагаріна посіла друге місце.

Фінал 60-го, ювілейного, музичного дійства відбувся 23 травня у Відні. У ньому взяло участь 27 країн: Вірменія, Албанія, Румунія, Росія, Угорщина, Греція, Естонія, Грузія, Сербія, Бельгія, Польща, Словенія, Литва, Швеція, Норвегія, Кіпр, Азербайджан, Латвія, Ізраїль, Чорногорія, Австрія, Великобританія, Німеччина, Іспанія, Франція, Італія і Австралія.

Беззаперечну перемогу і найбільшу кількість балів — 365 — цьогоріч здобув фаворит букмекерів, представник Швеції Моніс Зельмерлов з піснею «Heroes».

Співачка від Росії Поліна Гагаріна з піснею «A Million Voices» та номером, за який її звинуватили у плагіаті, посіла друге місце. Загалом росіянка набрала 303 бали.

Під час голосування, зокрема, Литва не дала російській співачці жодного балу. Чому — пояснюється в публікації на

третє місце дісталося італійському тріо «Il Volo» з композицією «Grande Amore». Представники Італії отримали 292 бали.

Нагадаємо, Україна відмовилася брати участь у «Євробаченні-2015» у зв'язку з відсутністю коштів і ситуацією в країні. Що задовго до конкурсу більшість відомих артистів запевнили представників НТКУ, що відмовилися б від участі в «Євробаченні».

«Ми радилися з багатьма артистами, і вони сказали, що не брали б участі у конкурсі виключно з тих мотивів, що нині не час для веселів. І кошти, які були б витрачені на проведення українського нацвідбору «Євробачення-2015», доцільніше спрямувати на більш важливі потреби», — зазначив один з продюсерів НТКУ Влад Багінський.

* * *

Під час голосування, зокрема, Литва не дала російській співачці жодного балу. Чому — пояснюється в публікації на

сайті <http://ru.delfi.lt/news/live> (подаємо фрагменти мовою оригіналу):

«Многолетний насильник стран Европы — Россия, которая проявила себя как агрессор в отношении Украины, на сцене «Евровидения» поет песню с такими словами:

Praying for peace and healing; I hope we can start again

We believe

We believe in a dream.

(Молися за мир и исцеление,

Я надеюсь, мы сможем

начать заново.

Мы верим, мы верим в мечту.

Мне не довелось слышать, но, может, во время Второй мировой войны где-нибудь хор немецких солдат пел песни о любви к евреям?.. Взгляните на историю «Евровидения» — оно зародилось в 1956 году как мера борьбы с войной. Несколько дней назад австрийский посол сказал о конкурсе следующее: «Евровидение» с начала его появления всегда посыпало весть о мире, взаимопонимании и толерантности. Мир, взаимопонимание и толерантность — от какого из этих слов сегодня больше всего тошнит Рос-

сійської співачки Поліни Гагаріної, в яку вмонтовано кадри агресії Росії в Україні.

Если кто-то предлагает отдать музыку от политики, взгляните, сама Россия этого не сделала — такого проекта политической насмешки, как на «Евровидении», наверное, давно не было. Спасибо Швеции, благодаря которой не произошло самое большое фиаско «Евровидения» за всю историю конкурса...».

* * *

У Мережі поширюється альтернативна версія кліпу ро-

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ! Оскільки жодних офіційних наказів або розпоряджень, що стосуються зміни формату випуску «Кримської світлиці», з моменту окупації Криму ми не отримували (а згідно з українським законодавством, такі рішення узгоджені приймаються лише співзасновниками засобів масової інформації або судом), продовжуємо готовувати до друку щотижневі номери газети і направляти їх до київської друкарні. Як і раніше, починаючи з 2002 року, на редакційному сайті щоп'яtnicі виставляється електронна версія тижневика, зокрема у pdf-форматі. Розміщену нижче інформацію про умови передплати «Кримської світлиці» та інших культурологічних видань продовжуємо публікувати як нагадування «борцям» за інформаційний простір України про їхні держслужбові зобов'язання перед читачами і державою. Редакція «KC»

Oформити передплату на всеукраїнську загальнополітичну і літературно-художню газету «Кримська світлиця» та інші культу-
рологічні видання ДП «Національне газетно-журнальне видавництво» (газету «Культура і життя», журнали «Українська культура», «Український театр», «Театрально-концертний Київ», «Музика», «Пам'ятки України: історія та культура») можна в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України. У країнах далекого зарубіжжя оформити передплату на ці видання можна через сайт www.presa.ua на сторінці «Передплата On-Line». Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії можна за адресою — <http://presspoint.ua/>. Така послуга доступна в будь-якій країні світу. **Довідки за тел.: (044) 498-23-64; e-mail: nnu.kultura@gmail.com**

